

معارف میراث مخطوط

(۴۱)

فہرست نسخہ ہای خطی

کتابخانہ مدرسہ منظر العلوم

(بنارس - ہند)

مُکارش: سید صادق حسینی اشکوہی

حسینی اشکوری، سید صادق ۱۳۵۱ -

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مدرسه مظهر العلوم (بنارس - هند) / نگارش سید صادق حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، ۱۴۲۸ ق = ۱۳۸۶.

۱۲۰ ص.: نمونه. - (معرفی میراث مخطوط: ۴۱)

ISBN 978 - 964 - 988 - 046 - 4

۱. نسخه‌های خطی - هندوستان - بنارس - فهرستها. ۲. نسخه‌های خطی فارسی - فهرستها. ۳. نسخه‌های خطی عربی - فهرستها. الف. عنوان.

۰۱۱/۳۱

۱۳۸۶ ق ۵ ح / Z ۶۶۲۱

فهرست نسخه‌های خطی

کتابخانه مدرسه مظهر العلوم - بنارس

نگارش: سید صادق حسینی اشکوری

نظارت فنی: سید محمد رضا آصف آگاه

گرافیک تصاویر: سید علی آصف آگاه

نشر: مجمع ذخائر اسلامی - قم

تاریخ چاپ: ۱۳۸۶ ش. ۲۰۰۸ م

لیتوگرافی: صبا چاپ: کوثر (چاپ اول)

تیراژ: ۱۶۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۸۸-۰۴۶-۴

ارتباط با ناشر - قم: خیابان آذر - کوی ۲۳ - پ ۴

تلفن: ۰۷۷۱۳۷۴۰ - ۲۵۱ - ۹۸ + فاکس: ۰۷۷۰۱۱۱۹ - ۷۷ - ۲۵۱ - ۹۸ +

همراه: ۰۹۱۲ ۲۵۲ ۴۳۳۵

ادرس سایت: www.ismajma.com *//* www.zakhair.net

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

فهرست نسخه‌های خطی

کتابخانه مدرسه منظر علوم

shiabooks.net
mktba.net < رابطة بکیرل

(بنارس - هند)

نگارش

سید صادق حسینی اسکوری

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

فهرست نمودهای خطی
کتابخانه مدرسه مطهریه علوم

اول کارها بنام خدا

(۱)

گامی به سوی آینده

توجه بشر پیشرفته امروزی به مباحث علوم انسانی، همگام با سرعت و تنوع علوم و فنون، روز بروز بیشتر شده. به طوری که گاه نتایج حاصله از لابلای اسناد تاریخی و اوراق ارزشمند بجای مانده از میراث بشری حیرت برانگیز و تحسین آمیز است.

بدیهی است هر آنچه به موارد باقیمانده در کتابخانه‌ها و آرمیده در کنج دولابها عنایت بیشتری شود، نتایج بدست آمده نیز دقیقتر، جامعتر و مفیدتر خواهد بود.

امروزه، دانشگاهها و مراکز علمی جهان در سطح بسیار بالایی به کنکاش در منابع قدیم اسلامی پرداخته و هر روز شاهد دهها تحقیق علمی پیرامون مباحث ظریفی هستیم که ریشه در تاریخ و فرهنگ اسلام دارد.

در کنار غنای منابع، از دیگر سو، شاهد سیل عظیمی از نسخه‌های خطی و اوراق مکتوب در کشورهای اسلامی هستیم که هنوز حتی شناسنامه‌ای بک سطری نیز ندارند. بعضی از این منابع گرفتار آفات طبیعی از قبیل حشرات موذی، رطوبت، سیل و زلزله شده یا در انتقال از نسلی به نسل دیگر از بین می‌روند.

عده‌ای دیگر از منابع نیز گاهی حتی پس از مرمت و صحافی به دلیل نامطلوبی مواد یا برش صفحات و حواشی کتاب، بی استفاده یا کم استفاده شده‌اند.

متفرق بودن منابع نیز در خانه‌ها، کتابخانه‌های شخصی، کتابخانه‌های دولتی، مدارس،

موقوفه‌ها، مساجد و مراکز مختلف کار فهرست نویسی، عکسبرداری و محافظت از آنها را سخت‌تر نموده است.

جای بسی خرسندی است که مراکز مختلفی در دنیا کار عکسبرداری و فهرست نویسی از منابع اسلامی را آغازیده‌اند ولی این کار بدون شك بسیار كندتر از حد لازم پیش می‌رود، و نگرانده این سطور که کتابخانه‌های مختلفی را در دهه اخیر رصد کرده شاهد مرگ تدریجی بسیاری از مخطوطات و اسناد بوده است.

(۲)

تلاشهای مجمع ذخائر اسلامی

در حوزه نسخه‌های خطی

مجمع ذخائر اسلامی که در یکی از مراکز اسلامی جهان معاصر یعنی شهر قم پا به عرصه فرهنگی گذاشت کار فهرست نویسی، عکسبرداری و انتشار فهراس نسخه‌های خطی را در شرایطی نه چندان مطلوب شروع نمود. گاهی روزها و ماهها وقت صرف شد تا اجازه عکسبرداری از مجموعه‌ای اخذ گردید. کار پر دردسر فهرست نویسی نیز فقط برای کسانی قابل لمس است که لا اقل يك جلد فهرست نوشته باشند. دنیای پر رمز و راز مخطوطات و اسناد کرشمه‌های خاص خود را دارد، و در عین حال پس از تکمیل فهرست هنوز حرفهای نامکتوب فراوان! و البته پیدا کردن فهرست نگار و کسی که علاقمند به کنکاش در لابلای اوراق پاره و پر از باکتری و میکروب باشد نیز، کاری است نه چندان سهل.

انتشار فهراس نیز علاوه بر مشکلات فنی. مشکلات مربوط به توزیع را همراه داشته است. شاید جالب باشد اینکه بدانید پس از گذشت نزدیک به ده سال از چاپ اولین فهرست نسخه‌های خطی توسط مجمع ذخائر اسلامی در شمارگان یکهزار جلد، هنوز تعداد اندکی از آن باقیمانده است.

طبیعی است عدم وجود مخاطبان فراوان در مورد این نوع کتابها، به ضمیمه مشکلات

توزیع کتاب در ایران روند انتشار مجموعه فهارس نسخه‌های خطی را که اکنون از هشتاد جلد متجاوز شده کندتر از حد انتظار نموده است.

در کنار این دغدغه‌ها، درهای گشوده اکثر کتابخانه‌ها و سعه صدر صاحبان آنها، در کنار تشویق مداوم دوستان، متخصصان و صاحبان اندیشه و علم، بهترین مشوق برای ادامه این راه بوده است.

و امروز خرسندیم که با فرا رفتن از مرزهای جغرافیایی، با یکدلی و همدلی کتابخانه‌هایی که آثار اسلامی دارند، و همکاری کتابخانه‌داران و مجموعه‌داران توانسته‌ایم گامی مثبت - والبتّه بسیار کوچک و فراخور امکانات خود - برداریم.

(۳)

نسخه‌های خطی مدارس و حوزه‌های علمیه

مدارس و حوزه‌های علمیه از قدیم، مهد تولید علم و کتاب و پایگاه انتقال دانش از نسلهای گذشته به عالمان آینده بوده‌اند.

و فور نسخه‌های خطی در دانشهای گوناگون به برکت همان حلقه‌های مباحثه و جوار و جنجال‌های علمی بوده که بین طلاب علوم دین رخ می‌داده است، و اکنون پس از گذشت قرن‌ها این سنت حسنه ادامه یافته است. بلا شک، بررسی جوانب مختلف فرهنگ اسلامی بدون در نظر گرفتن آنچه در مدارس تولید شده و به جامعه دینی عرضه گشته ابتر و بدون نتیجه خواهد بود.

«مدرسه مظهر العلوم» از مدارس و حوزه‌های علمیه اهل سنت در شهر بنارس هند می‌باشد که به همت نمایندگی مجمع ذخائر اسلامی در هند جناب آقای سهیل اصغر ثانی، پیش از این با این مدرسه و مسؤولان آن آشنا شدیم.

نسخه‌های خطی این مدرسه گرچه به تعداد فراوان نیست ولی برای شناسایی میراث گرانمای اسلامی و مطالعات فرهنگی بسیار سودمند است.

باری. در کنار فهرست نگاری و عکسبرداری از مخطوطات دو مدرسه دیگر (جامعه جوادیه و جامعه ایبانیه) که از حوزه‌های علمیه شیعه در بنارس می‌باشند امید می‌رود بخشی از آثار به جای مانده در این دیار مذهبی و تاریخی، معرفی شده و زمینه‌های مطالعاتی یا انتشار بخشی از آنها فراهم آید.

(۴)

گزارشی از سفر هند و مدرسه مظهر العلوم

روز سه شنبه ۱۲ / ۱۰ / ۱۳۸۵ هجری شمسی برابر ۱۳ ذی الحجه ۱۴۲۷ قمری و ۲ ژانویه ۲۰۰۷ میلادی سفر تحقیقاتی گروه چهار نفره ما به هند آغاز شد.

همراهی با استاد بزرگ و کتابشناس کم نظیر معاصر، علامه والد، سید احمد حسینی اشکوری دام ظلّه، و محقق و مؤلف گرانقدر حضرت حجة الاسلام و المسلمین شیخ محمود ارگانی بهبهانی دام عزه، و برادر فاضل و محقق پرکار حضرت حجة الاسلام و المسلمین سید جعفر حسینی اشکوری دام توفیقه، از فرصتهای تاریخی بود که معلوم نیست توفیق تجدید آن برایم حاصل آید.

در این سفر فشرده که بیشتر بر دیدار از کتابخانه‌ها - خصوصاً کتابخانه‌های واجد نسخه‌های خطی - پی‌ریزی شده بود از کتابخانه‌هایی در دهلی نو، حیدرآباد، بنارس، رامپور، لکهنو، بمبئی، کلکته، علیگره و پتنا بازدید کردیم که شرح آنها کتابی مستقل می‌طلبد^{۱)}.

نتیجه اجمالی این دیدارها آن بود که در کنار تلاشهای مجدانه بسیار خوبی که در حفظ، عکسبرداری یا فهرست نویسی بعضی از مجموعه‌ها و کتابخانه‌ها انجام شده هنوز کار ناشده

(۱) خاطرات و وقایع این سفر فشرده و پربار را یادداشت نموده‌ام، تصاویر زیادی نیز از کتابخانه‌ها و مناطق تاریخی یا اوضاع اجتماعی و فرهنگی در هند تهیه شده که امیدوارم در فرصتی مناسب، منتشر شود، ان شاء الله.

و مسیر نافرته فراوان است. و حفظ و احیای این آثار دغدغه‌ای است جدی و نیازی است فراملی که افراد و تشکلهای مختلف باید دست به دست هم داده این کتابها را اولاً از تلف حفظ نموده و ثانیاً در جهت فهرست نویسی، معرفی و احیای آنها تلاش جدی کنند. این بدان معنا نیست که تمامی کتابخانه‌ها در شرایط نامطلوب هستند یا تلاشهای فردی و گروهی انجام گرفته ناچیز است. بلکه هشداری است به تمامی فرهنگ‌دوستان که وسعت و اهمیت این میراث از طرفی، و تعرض آنها نسبت به آفات طبیعی و بلایای ارضی و سماوی، وظیفه پاسبانی از آن را دو چندان می‌نماید.

دیدار ما از مدرسه مظهر العلوم روز چهارشنبه ۱۰ ژانویه ۲۰۰۷ بود. در این دیدار اساتید جامعه ایمانیة بنارس حضرات حجج الاسلام محمد عارف آملوی، حسن رضا کریمی و قیصر عباس خان که همگی از دانش‌آموختگان حوزه علمیه قم هستند ما را همراهی می‌کردند. جناب آقای سهیل اصغر ثالثی نیز که قبلاً شرایط این دیدار را فراهم کرده بود همراهمان بود.

مدیر مدرسه مظهر العلوم و رئیس هیئت تدریس آن، مولانا خورشید انور بن قمر الدین اعظمی که اهل مبارکپور هند می‌باشد با گروهی از اساتید مدرسه به استقبال ما آمدند. حباط وسیع مدرسه را گذر کرده و به کتابخانه مظهر العلوم که در طبقه فوقانی واقع شده رفتیم.

مدرسه مظهر العلوم در سال ۱۲۱۰ هجری قمری توسط حافظ عبدالله ساکن محله محمد شهید بنارس تأسیس شده و اکنون بالغ بر پنج هزار طالب و طالبه دارد. ورود ما با ایام تعطیلات مدرسه مقارن شد. لذا موفق به دیدار طلاب و بعضی از اساتید نشدیم. در این نوع مدارس، دروس در ده صف (ده رتبه) خوانده می‌شود که سه رتبه به فارسی و بقیه عربی است. هفت صف در این مدرسه تدریس می‌شود. (تعلیمات ابتدایی تا مرحله عالیمیت در مدرسه دیگر خوانده می‌شود).

تعداد طلاب مقیم در خود مدرسه ۱۵۰ نفر می‌باشد که پنجاه نفر آنها یتیم هستند.

جميع ضروریات ایتام از قبیل غذا و پوشاک و کتاب از طرف مدرسه تأمین می‌شود. در مورد بقیه طلاب، کتاب و غذا از طرف مدرسه تأمین می‌گردد.

کتابخانه مدرسه دارای حدود ۵۰ نسخه خطی است که در صفحات بعد فهرست آنها را ملاحظه می‌فرمایید، و حدود هفت هزار کتاب چاپی که غالباً کتابهای منبع و مورد مراجعه اساتید و محققان است. استاد خورشید انور چند کتاب هم در مبارکپور داشته که به مدرسه منتقل کرده است. شیخ احمد حسین اعظمی مبارکپوری، شاعر و عالم برجسته از اجداد ایشان بوده^{۱۱} و قاضی ابوالمعالی احمد مبارکپوری نیز از شاعران و مشایخ مهم. هم شهری وی بوده است.

مدیریت مدرسه در فضای صمیمی کتابخانه. با اعتذار از اینکه اکثر اساتید مدرسه بالغ بر ۱۵۰ استاد به جهت تعطیلات حضور ندارند به معارفه اساتید حاضر پرداختند:

۱- شیخ مفتی عبدالباطن، مدرس کتب عربی و امام جمعه و جماعت مسجد گیلان بآبی بنارس

۲- شیخ مفری طاهر الدین، مدرس زبان فارسی و ریاضی و حساب

۳- شیخ محمد عیسی، استاد گلستان و بوستان سعدی

۴- شیخ افسر احمد، مدرس زبان انگلیسی و فارغ التحصیل دانشگاه علیگره

۵- شیخ ارشاد احمد مظهری، اولین فارغ التحصیل جامعه مظهر العلوم که پس از فارغ التحصیلی به مدرسه ندوة العلماء در لکهنو رفته، و سپس جهت تدریس مجدداً به مظهر العلوم برگشته است. به اعتبار ثانی به وی ندوی هم گفته می‌شود.

به توضیح مدیریت مدرسه. بنارس دارای حدود يك میلیون مسلمان (بیشتر حنفی) می‌باشد که سی در صد از جمعیت بنارس را شکل می‌دهد.

جای خرسندی فراوان است که اکنون پس از گذشت حدود يك سال از دیدار اساتید

(۱) دیوان او در سال ۱۳۷۷ ه. ق در مبارکپور هند چاپ شده است که حاوی اشعاری عربی و منظوماتی تاریخی است. در این سفر تصویری از دیوان که نزد استاد خورشید انور بود نیز تهیه کردیم.

جامعه مظهر العلوم، توانسته‌ام این برگ ناچیز را که فهرستی از نسخه‌های خطی آن مدرسه می‌باشد تقدیم نمایم.

امید که با استعانت از حضرت حق، در آینده‌ای نه چندان دور شاهد معرفی تمام میراث به جای مانده در کتابخانه‌های مدارس اسلامی در سراسر شبه قاره، بلکه سراسر این کرهٔ خاکی که هزاران مدرسهٔ اسلامی زینت بخش آن بوده باشیم، و آخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین. والباقيات الصالحات خیر عند ربك ثواباً وخیر أملاً.

نگارش این مقدمه در حوزهٔ مبارکهٔ حضرت ولی عصر - عجل الله تعالی فرجه الشریف - در خوانسار، هنگام سفر تحقیقاتی تابستانی، حسن ختام یافت.

سید صادق حسینی اشکوری

۱۳۸۶/۵/۱۸ ش، اوت ۲۰۰۷ م

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

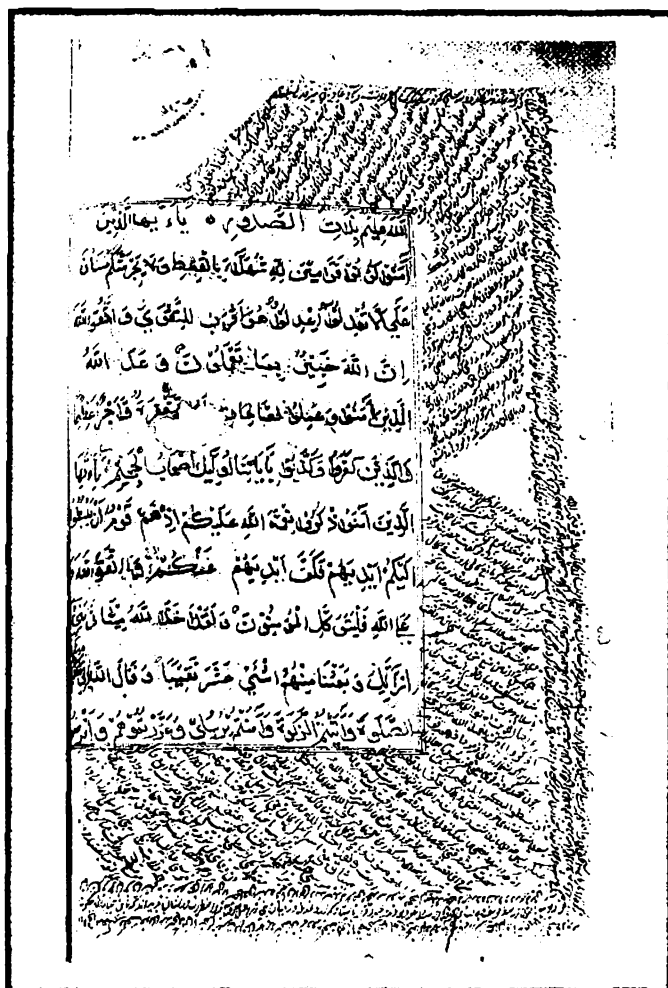
(۱)

قرآن کریم (با ترجمه و تفسیر)

از آیه ۵ سورة مائده ﴿اجورهن محصنین غیر مسافحین ولا متخذی أخذان﴾ شروع شده است. در حاشیه ترجمه و گاه توضیح و تفسیر آیات مندرج است. بعضی از مطالب از بحر الحقائق نقل شده است.

آغاز ترجمه در حاشیه: «.. باشد یا انکار شرایع اسلام کند از حلال و حرام» ﴿فقد حبط عمله﴾ پس بدرستی که (...) کردارهای ﴿وهو فی الآخرة من الخاسرین﴾ و او در آن سرای زیانکارانست ﴿یا ایها الذین آمنوا﴾ ای گروه گرویدگان ﴿إذا أقمتُم الی الصلاة﴾ چون خواهید که برخیزید به نماز و شما محدث باشید».

نسخ عادی عرب. توضیحات حواشی نستعلیق هندی احتمالاً سده سیزدهم. سطر اول، وسط و آخر هر صفحه شنگرف، صفحات مجدول به شنگرف و مشکی ساده، آیات نگاشته شده در حواشی نیز شنگرف و توضیحات مشکی. صفحات پر حاشیه به طوری که حواشی اکثر صفحات را پوشانده است. موریانه از متن آغازین شروع کرده و تا صفحات پایانی نسخه آسیب فراوانی بر آن وارد کرده، بعضی از صفحات وصالی شده. جلد تیماج زر شکی، عطف و لبه ها تیماج قهوه ای.

(۲)

قرآن کریم

نسخ نازیبا، سده سیزدهم، نام سور و نشانها شنگرف، در پایان
دعای ختم قرآن و در آغاز یادداشتی از رقیم محمد خان آمده،
جلد تیماج مشکى عطف و لبه ها تیماج قهوه ای.
۵۰۲ گ، ۱۲ س.

(۳)

مجموعه :

محتوی دو نسخه از صحیفه سجاده به شرح ذیل :

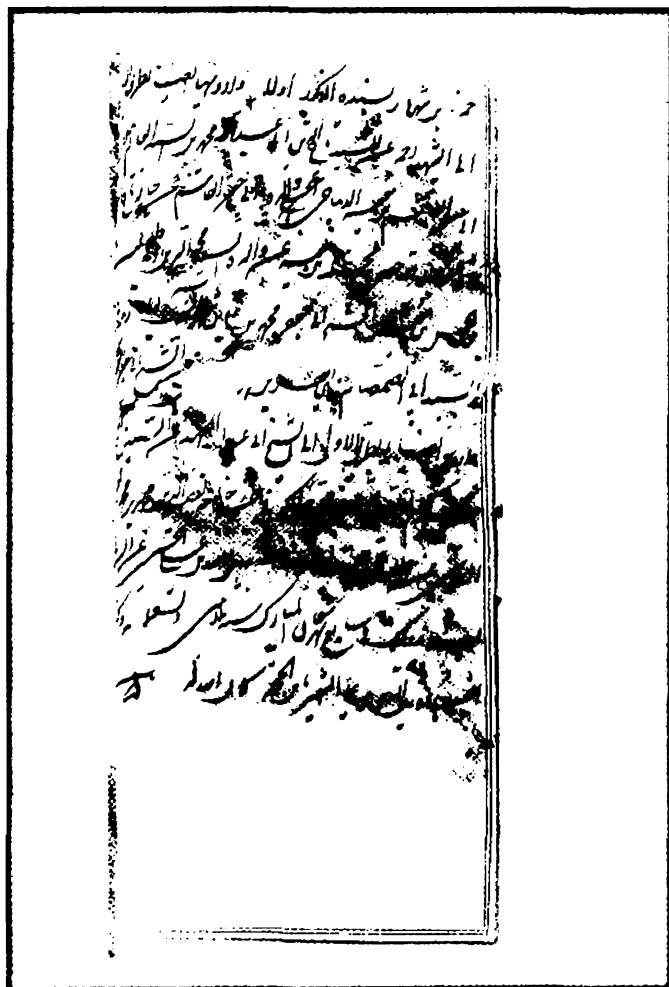
۱- **الصحيفة السجادية** « ۴ پ - ۱۴ ر » (دعا - عربی)

از : امام زین العابدین علی بن الحسین السجاد علیه السلام
نسخه حاضر فاقد سند کتاب بوده و فقط بخشی از آن را داراست.
آغاز : « ومن دعائه علیه السلام فی الايام السبعة ، دعاء يوم السبت ، بسم الله
الرحمن الرحيم بسم الله كلمة المعتصمين » .
انجام : « فصل علی محمد وآل محمد صلاة لا يقوى علی احصائها الا انت ، تم
وکمل » .

۲- **الصحيفة السجادية** « ۱۵ ر - ۱۵۲ ر » (دعا - عربی)

از : امام زین العابدین علی بن الحسین السجاد علیه السلام
صحیفه کامله است به سند مشهور آن از بهاء الشرف . در آغاز نسخه ، طریق شهید
ثانی شیخ زین الدین بن علی بن احمد شامی عاملی مشهور به ابن الحجة درج شده که
مورخ ۷ شعبان ۹۳۰ هجری می باشد .

لَهَا الْإِكْرَامُ وَلَا يُطْعَمُ إِلَّا بِهَا سَادَةٌ أَقْوَى بِهَا
 عَلَى طَاعَتِكَ وَعِبَادَةِ اسْتَحَقُّ بِهَا بِلَ تَوْبَتِكَ
 وَسَعَةِ فِي الْحَالِ مِنَ الرِّزْقِ الْحَالِ وَأَنْ تَوْجِيهِ
 مَوَاقِفَ الْخَوْفِ بِأَمْنِكَ وَتَجْعَلَنِي مِنْ طَوَارِقِ الْمَوْتِ
 وَالْعُومِ فَحَصِّنْ لِي وَصِّلْ عَلِيَّ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ وَجَلِّهِ
 لِشَأْنِ يَوْمِ الْقِيَمَةِ نَافِعًا إِنَّكَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ
 بِدَعَاءِ بَوَّالٍ
 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الْحَمْدُ لِلَّهِ الْأَوَّلِ قَبْلَ الْأَشْيَاءِ وَالْآخِرِ
 بَعْدَ فَنَاءِ الْأَشْيَاءِ الْعَلِيمِ الَّذِي لَا يَنْسِي مِنْ ذِكْرِهِ
 وَلَا يَنْقُصُ مِنْ تَكْوِينِهِ وَلَا يُبْغِضُ مِنْ دَعَائِهِ وَلَا يَقْطَعُ
 رَجَاءً مِنْ رَحْمَتِهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَعِينُكَ وَكَفَى بِكَ تَهْنِئَةً
 وَأَشْهَدُ بِمَجْدِكَ وَمَلَكُوتِكَ وَدُسْلِكَ وَسُكَّانِ سَمَوَاتِكَ
 وَجَمَلِ عَرْشِكَ وَمَنْ يَهْتَمُّ بِإِيمَانِكَ وَدُسْلِكَ
 أَشْهَدُ بِمِنْ صَافِ خَلْقِكَ أَشْهَدُ بِمِنْ شَهَادَتِكَ
 اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحْدَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ وَلَا عَوْلَ لَكَ

صفحة دوم طریق شهید ثانی به صحیفه سجادیه (ش ۳/۲)

نسخ مغرب زیبا، نیمه دوم کتاب اول بدون اعراب، عناوین و رؤوس مطالب در هر دو کتاب شنگرف، کتاب اول احتمالاً از سده یازدهم، مجدول به جدول ساده شنگرف و آبی، سطور پایین صفحات غالباً با فواصل کمتر نگاشته شده، یادداشت پاك شده‌ای در آغاز حك شده و صفحات وصالی شده، کتاب دوم دارای تاریخ سال ۹۳۰، صفحه اول دارای سر لوح و کتیبه‌الوان، حاشیه دو صفحه آغازین با نقوش گیاهی به طلا تزیین شده و بین سطور نیز دندانموشی و طلا اندازی گشته، نسخه بدلها و تصحیحات و توضیحات مختصری در حواشی یا بین سطرها به شنگرف یا مشکی درج شده، صفحات مجدول به شنگرف و آبی و طلا، صفحات مرمت شده و بعضی از حاشیه‌ها آسیب دیده است، قبل از شروع یادداشتی است از محمد صالح بن عبدالحسین تبریزی به خط ثلث زیبا که صحیفه را به فرزند خود عبدالحسین بخشیده است، کتاب راسر فراز علی بن شیخ اشرف علی در ۲۳ رمضان المبارک سال ۱۲۸۸ در شهر بنارس به قیمت دو روپیه خریداری کرده چنانچه در آغاز و انجام نسخه کتابت شده، نشانی تملك دیگری نیز در آغاز نسخه به سال ۱۹۰۵ میلادی مکتوب است، روی جلد کتاب «انتخاب تفسیر جلالین» دانسته شده، جلد تیماج زرشکی فرسوده.

۱۵۲ گ، ۱۴ س (کتاب اول)، ۱۱ س (کتاب دوم).

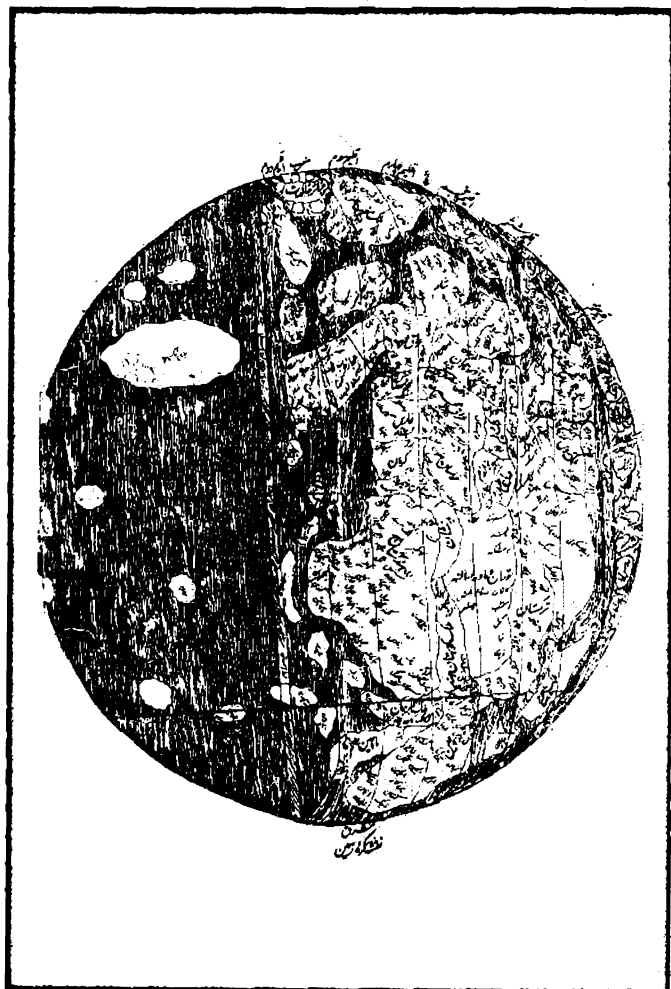
(۴)

(تفسیر - عربی)

الكشاف عن حقائق التنزيل وعيون الاقاويل

از: جلاله محمود بن عمر زمخشری (۵۳۸)

آغاز نسخه افتاده: «.. و رسول الله صلى الله عليه وسلم واسلامه فلن يضر الله شيئاً
یعنی فما ضر الا نفسه».

نقشه کره زمین مندرج در پایان «الکشاف» (ش ۴)

انجام نسخه افتاده: «فی المضایق المشبهة بأخرات الابر و الجمل مثل فسی عظم الجرم...».

نسخ مایل به مغربی، احتمالاً از سده دهم، آیات در متن و حواشی شنگرف، صفحات با جداول دو ستونی شنگرف، ابتدای جزءها و دیگر تقسیمات آیات دارای نقوش ترنجی یا دائری، توضیحات مندرج در حواشی به صورت مورب و با نظم هندسی نگاشته شده، ابتدای هر سوره دارای کتیبه‌ای ساده که با پر کردن رنگها تزئین شده، چند کلمه از آیات ابتدای اجزاء طلائنگاری و دور اندازی شده، نسخه بایبی سلیقگی مرمت شده و موریانه یا چسب‌ها به نسخه آسیب رسانده است، در پایان نسخه نقشه‌کره زمین مشتمل بر اقالیم سبعة درج شده است، جلد پارچه‌ای، عطف و لبه‌ها تیماج صورتی تیره.

۱۰۴ گ، ۲۷ س

(۵)

تفسیر الجلالین

(تفسیر - عربی)

از: جلال الدین محلی و جلال الدین سیوطی

پس از پایان کتاب چند سوره از قرآن کریم نیز درج شده است.

نسخ مرعب، بعضی از دوائر شبیه خط مغربی، بدون تاریخ، (احتمالاً از سده دوازدهم)، آیات الهی شنگرف، مجدول به جدول ساده، در پایان نسخه سه صفحه شعر به زبان اردو در منقبت و مصائب سالار شهیدان حضرت امام حسین علیه السلام درج شده است، جلد مقوایی با روکش طرح دار سبز، عطف و لبه‌ها گالینگور طوسی.

۴۷ گ، ۱۹ س

(۶)

مشکاة المصابيح

(حدیث - عربی)

از: ابو عبدالله ولی الدین محمد بن عبدالله خطیب شافعی (۷۴۹)

تکمیلی است مهم بر مصابیح السنة بغوی، و آنرا در سال ۷۳۷ هـ. ق به پایان رسانده است.

(هدیه العارفین ۱۵۶/۲، معجم المطبوعات العربیة ۱/۶۲۷).

انجام نسخه افتاده: «و عن نافع عن مولاة لصفیة بنت أبی عبيد أنها اختلعت من زوجها بكل شيء لها...».

نسخ. احتمالاً از سده دهم، با حواشی فراوان به خطوط مختلف در حاشیه و بین سطور، عناوین و رؤوس مطالب شگرف، نسخه را خصوصاً نیمه دوم موریانه آسیب رسانیده، در آغاز تملکی با مهر مربع مشهور است که در صحافی از بین رفته، جلد مقوایی، عطف گالینگور قرمز. ۱۷۰، ۲۵ س.

(۷)

کنز العمال

(حدیث - عربی)

از: علاء الدین علی بن حسام الدین متقی هندی برهانیپوری (۹۵۷)

منتخبی است از کتاب کنز العمال متقی هندی.

آغاز نسخه افتاده: «.. یا بلال اقم الصلاة أرحنا بها حم د، عن رجل، يتعاقبون فيكم مليكة (ملائكة) بالليل ومليكة بالنهار».

انجام نسخه افتاده: «مالك خير من ابل قليلات المسارح كثيرات المبارك...».

[illegible]

۲۷۴

أَنَّ شَرْقِيَّ يَابِسَ طَلَبَ مِنْ ابْنِ غُرَيْرٍ بِمَنْ سَوَّاهُ بِهِ
الَّذِي تَرَمَّنَ يَدِي الْجَدِيدَ وَهُوَ يَحْتَلِي عِدَّةً بِقِيَّتِهِ بِمَنْ أَسْبَدَ أَنْ
لَا يَنْقُومَ أَحَدُكُمْ أَمْعِيَّتَ جَزَائِهِ مِنَ الْبُحْرِ مَعْتَدِي الْبُحْرِ
وَالْبُحْرَانِ عَنْ زَيْدٍ مِنْ خَالِدٍ لَمْ يَنْقُومَ بِهِ
لَوْ يَمْلِكُ الْمَارِسُ يَدِي الْمَصْلِي تَأْخِذُهُ لَكَانَ أَنْ يَقُولَ لَمْ يَنْقُومَ زَيْدٌ مِنْ
بُحْرَانِهِمْ يَابِسَ يَدِي الْمَصْلِي لَأَحْبَبَ أَنْ يَكْتُبَهُ وَلَا يَرْتَبِ يَدِي
قَدْ عَنِ عِدَّةِ الْجَدِيدِ بِرَجَاءِ الرَّحْمَنِ مَرَلَا

مل تيد كراير

لَوْ يَمْلِكُ أَحَدُكُمْ مَالَهُ فَلْيَلْ يَرْتَبِ يَدِي أَحْمَدَ مَعْتَرِضًا وَالصَّلَاةَ كَلَامَ كَانَ
يَقِيمُ مَا يَدُ عَامِرٍ لَمْ يَزَلْ يَحْتَظُّهُ الْفَقْرَ حَظًّا حَامِيًا عَزَاوِيَّةً
لَيْسَ الْمَصْلُ الْفَرَامِ فِي أَوْتَابِ الصَّلَاةِ بِحَقِّهِ وَتَشْفِقُهُ وَاسْتَحْبَابُهَا
أَنَّ لِلصَّلَاةِ أَوَّلًا وَآخِرًا وَإِنْ أَوَّلُ وَقْتُ صَلَاةِ الظُّهْرِ حِينَ قَرَأَ
الشُّعْرَ وَآخِرُهَا حِينَ يَخْلُوقُ وَقْتُ الْعَصْرِ وَإِنْ أَوَّلُ وَقْتُ الْعَصْرِ
حِينَ يَخْلُوقُهَا وَإِنْ آخِرُ وَقْتُهَا حِينَ تَقْصُرُ الشُّعْرَ وَإِنْ أَوَّلُ
وَقْتُ الْمَغْرِبِ حِينَ تَقْصُرُ الشُّعْرَ وَإِنْ آخِرُ وَقْتُهَا حِينَ يَغِيبُ
الشَّفَقُ وَإِنْ أَوَّلُ وَقْتُ الْعِشَاءِ آخِرُ حِينَ يَغِيبُ الْهَوَاءُ وَإِنْ
آخِرُ وَقْتُهَا حِينَ يَغِيبُ الشَّفَقُ وَإِنْ أَوَّلُ وَقْتُ الْعِشَاءِ آخِرُ
حِينَ يَغِيبُ الْهَوَاءُ وَإِنْ آخِرُ وَقْتُهَا حِينَ يَنْقُصُ اللَّيْلُ وَإِنْ أَوَّلُ
وَقْتُ الْفَجْرِ حِينَ يَطْلُعُ الْفَجْرُ وَإِنْ آخِرُ وَقْتُهَا حِينَ يَطْلُعُ الشَّمْسُ
وَقْتُ صَلَاةِ الظُّهْرِ إِذَا نَالَتْ الشُّعْرَ وَكَانَ ظِلُّ الرَّجُلِ كَطَوِيلِهِ لَمْ يَحْضُرْ
الْعَصْرَ وَقْتُ صَلَاةِ الْعَصْرِ لَمْ يَقْصُرِ الشُّعْرَ وَقْتُ صَلَاةِ الْمَغْرِبِ
لَمْ يَغِيبِ الشَّفَقُ وَقْتُ صَلَاةِ الْعِشَاءِ لَمْ يَغِيبِ اللَّيْلُ وَالْأَوْسَطُ

أراد أن لا يسمع الله من عباده فقيل له يا ابن آدم انظر إلى ما فعلت
فقال يا رب ما فعلت من الذنوب فقام عزرائيل فقرأ سورة
الأدبار مع الله من فوق نورا فقرأ القرآن الحمد لله عز وجل

اندر صحن ایلی خدیو
 ایام حاکم ایلی خدیو

لَمِنْ حَلَّتْ وَقُتِلُوا رِثَاكَ الْخَلْفَ عَنْ أَبِي حَزْرَةَ
نَا حَلَّتْ الْمَامُ لِيَوْمِ سَهَارَ صُلَى قَائِمًا فَعُولًا قِيَامًا وَأَزْهَلِي جَارَ ضَلَا

جاءوا بالحق والبرهان من بلاد فارس بغير ما يسمونه عن جابر

فليس لنا ان نعلم ربي انك الحمد فلا واقف تزل اهل الارض قول اهل السما عظم

الحمد لله الذي جعل العلم نوراً يضيء القلب ويهدي السبيل
والعلم هو نور القلب والقلب هو نور العلم

وَأَزَالَ مَعَ النَّاسِ حُلَّةَ قِيَاوَارِ مَدِينَةِ الْمَدِينَةِ
جَاهُ فَضْلًا لِحَالِهِمْ عَنِ قِيَامِهِ عَنِ أَبِي هُرَيْرَةَ

[illegible][illegible]

اگر اولاً سجده اقامت نماید قبل از رفع یتیم قلبی ملک و ادا نماز

نسخ و نستعلیق، به دو خط نوشته شده، نزدیک عصر مؤلف، عناوین ابواب و فصول و رموز کتاب به شنگرف، رؤوس احادیث نیز با شنگرف بر فراز آن نشانی دارد، با تصحیحات اندک، موریانه به نسخه آسیب رسانده، کتاب بر صفحه عنوان «منتخب کنز العمال» نامیده شده است، جلد مقوایی با روکش کاغذی، عطف و گوشه‌ها گالینگور طوسی.

۲۴۷ گ، ۲۲ س (یا بیشتر)

(۸)

عوارف المعارف

(تصوف - عربی)

از: شهاب الدین عمر بن محمد سهروردی (۶۳۲)

آغاز نسخه افتاده: «... ولما تقرر فی فهمه الفاظ أن المحبة تستدعی مثلاً وخیالاً وأجناساً واشکالاً».

انجام نسخه افتاده: «قال حاجتهم الى الخصلة التي كملت بها المحاسن كلها الاول...».

نسخ، احتمالاً از سده دوازدهم، عناوین و لفظ جلاله (الله) به شنگرف، دارای حواشی اندک، معانی بعضی از عبارات و لغات به فارسی زیر نویس شده، توضیحات مختصری نیز به عربی به صورت زیر نویس، موریانه کمی به نسخه آسیب رسانده، در آغاز نسخه کوثر التدوی یادداشتی نگاشته به تاریخ ۲۰ شعبان ۱۳۵۹ مبنی بر اینکه کتاب گر چه ناقص است ولی معارف العوارف (کذا) سهروردی است، جلد مقوایی با روکش کاغذی طرح دار، عطف و گوشه‌ها گالینگور طوسی.

۲۳۸ گ، ۱۵ س.

(۹)

انس التائبین و صراط الله المبین (اخلاق - فارسی)

از: ابونصر احمد بن أبی الحسن علی بن محمد نامقی جامی (۵۳۶)

نام کتاب در اکثر منابع «انیس التائبین» یا «انیس التائبین و سراج السالکین» درج شده ولی در مقدمه نسخه حاضر به نامی که برگزیدیم تصریح شده است.

کتاب مشتمل بر چهل و پنج باب می‌باشد.

(معجم المؤلفین، کماله ۱۹۸/۱، ذریعه ۱۸۸/۹، هدیه العارفین ۸۳/۱).

آغاز: «الحمد لله رب العالمین .. چون تائبان و یاران ما بسیار کشتند و بهر طرف (خ: ناحیتی) افتادند ممکن نبود آمدن ایشان».

انجام نسخه افتاده: «که حرام است آنکاه دست از آن باز داریم چون معلوم شد که حرام است همچنان...».

نسخ، احتمالاً از سده نهم، آیات و احادیث به شنگرف دارای اعراب به مشکی (در اوائل نسخه)، عناوین ابواب نیز شنگرف، نسخه تصحیح شده، صفحات آخر را موربانه و رطوبت آسیب رسانده، در آغاز چند مهر و یادداشت پاک شده به چشم می‌خورد، جلد مقوایی با روکش کاغذی طرح دار، عطف و گوشه‌ها گالینگور طوسی.

۱۲۲ گ، ۲۳ س.

(۱۰)

سَلَمُ العلوم (منطق - عربی)

از: محب الله بن عبدالشکور بهاری حنفی (۱۱۱۹)

آغاز: «سبحانه ما أعظم شأنه لا يحد ولا يتصور ولا ينتج ولا يتغير تعالى عن الجنس والجهات».

انجام نسخه افتاده: «اذا كانت الممكنة موجهة فالمطابقة بالطريق الاولى، اللادوام...».

نستعلیق هندی، از سده سیزدهم، اوائل نسخه پر حاشیه بعضی از حواشی به نقل از مؤلف، قبل از شروع نیز مطالب متفرقه‌ای مکتوب است، جلد مقوایی با روکش کاغذی طرح دار، عطف ولبه‌ها گالینگور طوسی.
۵۵ گ، ۹ و ۷ س.

(۱۱)

مجموعه:

۱- شرح تهذیب المنطق «۲ ر - ۳۷ ر» (منطق - عربی)

از: ؟

آغاز نسخه افتاده: «.. بل من المفعول وحينئذ فالمصدر بمعنى اسم الفاعل أو يقال اطلق على ذي الحال».

انجام: «بل المقصود من العلم العمل جعلناكم الله وایاکم من الراسخين في الامرین.. انه خير موفق ومعین».

۲- تهذیب المنطق «۳۷ ر - ۴۰ پ» (منطق - عربی)

از: سعد الدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۹۳)

۳- بديع الميزان في شرح ميزان المنطق « ۴۱ ر - ۵۵ پ » (منطق - عربي)

از: عبدالله بن هداد^۱ عثمانی طنبی

شرحی است متوسط بر «میزان المنطق» که شارح در آن علاوه بر فوایدی که از کتب علماء و تصانیف فضلاء درج کرده اسراری نیز از فکر خود بر آن افزوده است.

آغاز: «الحمد لله الذي نور قلوبنا بمعرفة المعقولات وزين عقولنا بادرار الكليات والجزئيات».

۴- الميزان (میزان المنطق) « ۵۶ ر - ۶۲ پ » (منطق - عربي)

از: میان عبدالنبی

آغاز در این نسخه: «التصديق الحقيقي التفصيلي بالمعنى الاعم وهو المنطقي بسيط».

انجام: «والفرض منهما... الخصم واسكاته واعظم فايدتهما الاحتراز عنهما».

۵- حاشية تهذيب المنطق « ۶۳ ر - ۸۲ پ » (منطق - عربي)

از: ؟

آغاز: «قوله الحمد لله، افتتح كتابه بحمد الله بعد التسمية اتباعاً بخير الكلام واقتداءً بحديث خير الانام».

انجام نسخه اقتاده: «هو الخاصة والثاني هو العرض العام فهذا دليل انحصار...».

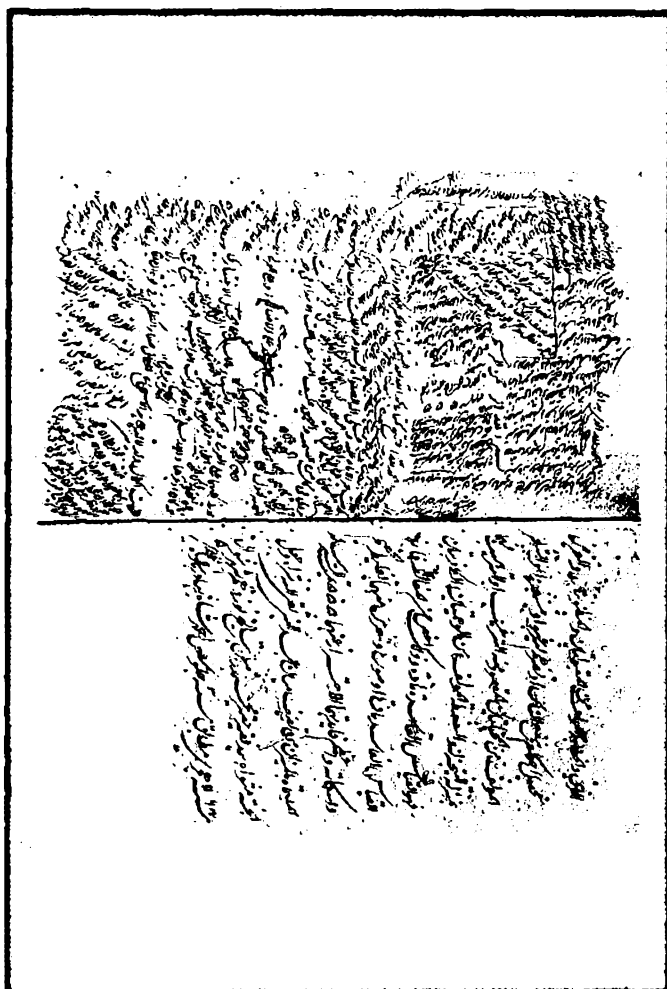
نستعليق هندی، محمد واصل ولد رحمت الله غلام مجتبی (؟)

مرتضی جانی، ۳ ذی قعدة ۱۱۶۲ هـ مطابق سال دوم جلوس

احمد شاه پادشاه غازی (پایان رساله اول)، رساله دوم در روز

(۱) در نسخه ما چنین است، شیخ آقا بزرگ در ذیل کشف الظنون هم «هداد» نقل کرده، در معجم

المطبوعات العربية «هداد» و «طونبی» ذکر شده است.

سیزدهم همان ماه پایان یافته ، رساله چهارم در ۱۹ شوال ۱۱۶۳
سال سوم جلوس احمد شاه بهادر پادشاه غازی ، موریانه کمی به
نسخه آسیب رسانده ، بعضی از رسالات با حواشی ، جلد مقوایی
با روکش کاغذی طرح دار ، عطف و لبه ها گالینگور طوسی .
۸۳ گ . ۱۹ س .

(۱۲)

مجموعه :

۱ - حاشیه شرح الدوانی علی تهذیب المنطق « ۱ پ - ۵۱ ر » (منطق - عربی)

از : میر زاهد

آغاز : « قوله الحمد هو اه ، المراد بالحمد المعنى المصدري وهو ما يعبر عنه
بالفارسية بستودن » .

انجام : « فى المحصورة على الافراد بالذات وانطباقه على جميع المواد باعتبار
الفرض فيه » .

۲ - رساله فى تشبيه الصلوات على النبى وآله بابراهيم وآله « ۵۲ ر - ۵۳ ر »

(بلاغت - عربی)

از : ؟

رساله ای است در تبیین تشبیهی که وارد شده در عبارت « اللهم صل على محمد
وعلى آل محمد كما صليت على ابراهيم وعلى آل ابراهيم » .

چون بنظر می رسد که وجه شبه باید اقوی از مشبه به باشد . بنابراین باید صلاة بر
ابراهيم عليه السلام و آل ابراهيم افضل از صلاة بر نبی گرامی اسلام صلى الله عليه وآله

واهل بيت آن بزرگوار عليهم السلام باشد، و حال آنکه قضيه بالعکس است. مؤلف توجیه ادبی و مضمونی آن را بیان کرده است. صورت اشکال را سید صفی الدین عبدالرحمن حسینی سنی برای مؤلف بیان کرده است.

آغاز: «سمعت السيد الاجل الاكمل قدوة الاصفياء.. قال: كثر اقوال العلماء من توجیه التشبيه».

انجام: «اذ هذا المعنى لا يعلم من هذه العبارة الا بهذا الوجه كما لا يخفى على من له ادنى فطنة».

۳- وضع المفردات «۵۳ ر - ۵۴ ر» (بلاغت - عربی)

از: علاء الدین علی بن محمد قوشچی (۸۷۹)

آغاز: «المشهور أن وضع المفردات ليس لافادة مسمياتها لاستلزامها الدور».

انجام: «من تلك الافادة على خلاف ما صرحوا به والحق أحق ان يتبع».

۴- مقالات «۵۶ پ - ۵۸ پ» (منطق - عربی)

از: ؟

مقالاتی است مختصر در باب علت و معلول، ایجاب و سلب و غیره که یکی از شاگردان امیر سید عبدالحکیم قادری نگاشته است.

آغاز: «الحمد لله رب العالمين.. وبعد فيقول احد من تلامذه سيد الافاضل العارفين امام الاعالم المحققين».

انجام: «فالمقدم مثله ويمكن ان يكون قوله فتدبر اشارة اليه فتأمل».

۵- الدرة الثمينة «۵۹ ر - ۶۹ ر» (فلسفه - عربی)

از: عبدالحکیم بن شمس الدین سیالکوتی هندی (۱۰۶۷)

در اثبات واجب تعالی .

(ایضاح المکنون ۱/ ۴۵۷).

رساله‌ای با همین سرآغاز و مؤلف در کتابخانه مرعشی به شماره ۳۸۶ و ۳۳۳۸ به نام «الخاقانیة» معرفی شده است.

آغاز: «اللهم باسمك أبتدی وبنور قدسك أهتدی لا اله الا انت سبحانك لا علم لنا الا ما علمت».

انجام: «ولذا قال العلماء لا بد من .. عما عداه تمیزاً تاماً».

شکسته نستعلیق هندی، کلب علی تقی بن محمد تقی سامانی، وقت چاشت پنجشنبه ۲ رجب از سال ۴۱ جلوس والا، در رساله دوم که به روز دوشنبه از ماه صفر نوشته تصریح کرده که در شهر دهلی بوده است، رساله سوم نیز به همان تاریخ، بین رساله سوم و چهارم نیز مطالبی در وضع الفاظ درج شده است، رساله چهارم روز چهارم صفر در دهلی، نسخه راموریانه کمی آسیب رسانده، جلد مقوایی با روکش کاغذی طرح دار، عطف و لبه‌ها گالینگور طوسی.

۶۹ گ، ۱۹ س.

(۱۳)

مجمع بحار الانوار فی غرائب التنزیل و لطائف الاخبار (غریب اللغة - عربی)

از: محمد طاهر بن علی فتنی هندی، ملک المحدثین (۹۸۶)

(مجمع المطبوعات العربیة ۲ / ۱۶۷۰).

آغاز نسخه افتاده: «.. اوجن وقیل اری فی المنام وح کان صلی الله علیه وسلم یؤتی».

انجام نسخه افتاده: «ملیکه سیارون آی سیاحون فی الارض (ش) وسایر...».

نسخ، احتمالاً از سده دوازدهم، رموز و عناوین شنگرف، بعضی از تصحیحات و نسخه بدلها و عناوین در حاشیه مذکور است، صفحات مجدول، موربانه کمی به نسخه آسیب رسانده، جلد مقوایی با روکش کاغذی ساده نارنجی، عطف و لبه ها گالینگور طوسی.

۱۴۱۶ گ. ۲۹ س.

(۱۴)

منتخب الفتوحات المکیة (تصوف - عربی)

از: شمس الحق محمد (ق ۱۱)

منتخبی است از فتوحات ابن عربی در اسرار طهارت، نماز، زکات، روزه و ابوابی در اخلاقیات و امور متفرقه.

علاوه بر این منتخب، اشعاری به فارسی، عربی و اردو در آغاز و انجام کتاب درج شده. مانند اشعاری به نقل از تحفة العراقین، قاسم ارجلان، ظهیر فاریابی، میرزا امانی و شمعی.

اشعار و مکتوباتی از کاتب نسخه شمس الحق محمد نیز در مجموعه به چشم می خورد.

در برگ (۶۰ پ - ۶۳ ر) تائیه معروف ابن فارض حموی (۵۷۶) با مطلع:

سقتنی حمیا الحب راحة مقلتی وکأسی محیا من عن الحسن حلت

و در برگ (۶۴ پ - ۶۵ ر) قصیده میمیه خمریه با مطلع:

شرینا علی ذکر الحبيب مدامة شرینا بها من قبل أن یخلق الکرم

به چشم می‌خورد.

صفحاتی از این مجموعه را عیناً در پایان همین فهرست به صورت عکسی به جهت استفاده اهل فن چاپ کردیم.

نسخ و نستعلیق، شمس الحق محمد (برگ ۶۸ ر)، تائیه این
فارض را پس از نماز صبح روز دوشنبه ۱۱ ذی القعدة ۱۰۶۵
شروع کرده و ظهر هنگام به پایان رسانده است، قصیده خمیره در
روز سه شنبه ۱۹ ماه (۴) ۱۰۶۹ نگاشته شده چنانچه به خط
کوفی این تاریخ درج شده، بعضی از مطالب در حاشیه نسخه
مکتوب است، جلد مقوایی با روکش کاغذی نقش‌دار، عطف
ولیه‌ها گالینگور طوسی.
۷۳ گ، سطور مختلف.

(۱۵)

مناقب العارفين (عرفان و شرح حال - فارسی)

از: مخدوم شاه یاسین بن طیب بن معین الدین بنارسی (ق ۱۱)

در حالات و مناقب عارفان و مشایخ سلسله چشتیه.

آغاز: «حمدی که ادای آن کام و زبان دوستان را شیرین گرداند و شکری که املاء
آن دل و جان محبان را بمقام تمکین رساند».

انجام: «حضرت پیران ختم مینمایم و عقد سلك در هر اسامی مشایخ به ترتیب
می‌کشانم».

نستعلیق هندی، خیر الدین محمد، غرة جمادی الاول، ۱۱۹۰،
قبل از شروع کتاب مکتوباتی مندرج است از جمله یادداشتی از
کاتب مورخ سال ۱۲۱۹، موربانه به نسخه آسیب رسانده

خصوصاً در نیمه پایانی حفره‌هایی ایجاد کرده است. جلد
مقوایی با روکش کاغذی نقش دار، عطف و لبه‌ها گالینگور
طوسی.
۱۶۲۹ گ، ۱۵ تا ۲۱ س.

(۱۶)

لطائف اشرفی (مکتوبات - فارسی)

از: سید امیر اشرف جهانگیر بن سلطان ابراهیم سمنانی (۸۰۸)

(ایضاح المکنون ۴/۲، هدیه العارفين ۱/۲۲۴).

آغاز نسخه افتاده: «.. حضرت ویس مرا درین راه آورده وداعیه سلوک زیاده
کرده».

انجام نسخه افتاده: «پیش از رسیدن بشرف حضرت مخدومی این فقیر را هم
توجه به این مقام بوده که روحانیه».

نستعلیق هندی، سده سیزدهم. نسخه کمی موربانه خورده، در
صفحات پدرفه آغاز و انجام کتاب یادداشتی است از کوثر ندوی
قادری چشتی مشتمل بر اشعاری در طلب باران به طریقه
مخصوص منقول از شیخ جمال هانسوی، ندوی این یادداشت را
در کاغذهای لابلای کتاب یافته و چون ترسیده کاغذ از کرم
خوردگی ضایع گردد آنرا نقل کرده است، مطلع اشعار چنین
است:

ای رفیع آسمان از آسمان باران فرست

خلق در هم گشته را از آسمان باران فرست

لبه‌های اوراق وصالی شده. جلد مقوایی با روکش طرح دار.
عطف و لبه‌ها گالینگور طوسی.

۱۶۴۱ گ، ۲۱ س.

(۱۷)

ما لا بُدَّ منه

(فقه - فارسی)

از: قاضی سناء الله پانی پتی

مسائل ضروری دینی را که بیشتر مسائل فقهی است و بعضاً اعتقادی، در این کتاب جمع آوری نموده است.

آغاز: «کتاب الایمان، حمد و ستایش مر خدای راست که بذات مقدس خود موجود است».

انجام:

«زَنهار ز صَحبتش گریزان هی میباش ورنه نکند روح عزیزان بحلت

الحمد لله والسلام علی عبادہ الذین اصطفی».

تعلیق هندی، از روی نسخه مؤلف نوشته شده و دوباره تصحیح شده و امضای تصحیح سعدالدین در پایان نسخه مندرج است. کتاب برای چاپ در مطبعه محمد مصطفی خان ولد محمد روشن خان در لکهنو (واقع در محله محمود نگر) به سال ۱۲۵۶ هـ. ق. نگاشته شده. دارای حواشی از هدایه، شمنی، شرح تقایه، در مختار، جامع الرموز، عینی شرح کبیر، وظائف النبی، حصن حصین، حرز ثمین، زاد اللیب، تفریح القلوب. در آغاز این دو بیت مکتوب است:

درین رساله نظر کن بچشم معنی بین

سفینه ایست که پر از مسائل دین است

سفینه نیست غلط می گنم که دریائست

که دست عقل زاصداف او گهر چین است

آغاز کتاب دارای سرلوح عادی، صفحات مجداول، عناوین

[illegible]

شنگرف، موریانه کمی به نسخه آسیب رسانده، جلد مقوایی با
روکش طرح دار، عطف و لبه‌ها تیماج قرمز.
۶۳ گ. ۱۵ س.

(۱۸)

مجموعه:

۱- اسطرلاب « ۱ - ۸۲ ر » (اسطرلاب - فارسی)

از: ؟

ظاهراً از کتابهای مشهور اسطرلاب است دارای دو مقال، مقال اول در ۳۸ باب
و مقال دوم در ۱۲ باب که باید تطبیق گردد.

آغاز در نسخه فعلی: « بیان سهام زایچه که بر صفحه آینده بابت تولد زید مرقوم
است و زایچه روزی است ».

آغاز باب اول: « باب اول در معرفت القاب آلات و خطوط و دوائر اسطرلاب ».

انجام: « هم توان شناخت چنانکه در اشتباه نیفتد و جدول اینست ».

جای ترسیم جدول در نسخه فعلی سفید مانده است.

۲- شرح اشکال تأسیس^{۱)} « ۸۳ ر - ۱۴۹ پ » (ریاضیات - فارسی)

از: محمد زمان بن محمد صادق انبالجی دهلوی

مؤلف پس از تحریر مشرق الشمسین فی علم المناظر به شرح مجسطی به زبان
فارسی پرداخته و به درخواست بعضی از برادران در ابتدای آن به شرح اشکال

۱) کاتب در پایان از کتاب به عنوان « شرح اشکال تأسیس » یاد کرده است. بدین نام و موضوع کتب

فراوانی تألیف شده است. به طور مثال بنگرید به: ذریعه ۱۳ / ۹۲.

تأسیس از کتاب اقلیدس پرداخته است.

آغاز: «الحمد لله الذی علم العلماء علم الرياضیات و خص منه الهندسة و الحساب بالیقینات».

انجام: «که عبارت از نصف یا زیاده باشد و ذلك ما اردناه».

۳- فتحیه (میت) «۱۵۱ پ- ۱۷۷ ر» (هیت - فارسی)

از: علاء الدین علی بن محمد قوشچی (۸۷۹)

نستعلیق هندی، رساله اول بخط احسان علی از اولاد خواجہ عبیدالله احرار به دستور مولوی شیخ گلزار علی (کذا) نوشته به تاریخ ۲۵ صفر ۱۲۷۸ (یا ۱۲۷۰) هـ. ق. و از وی بسیار تمجید نموده است. رساله اول از روی رساله‌ای نوشته شده که مورخ روز دوشنبه ۷ ذی حجه ۱۰۸۰ بوده و یکی از شاگردان صاحب قبله، افضل الفضلاء و اکمل الاشیاء، حکیم محمد حسین آن را نوشته بود چنانچه در برگ (۸ پ) بدان تصریح شده است. عناوین رساله اول شنگرف و جای اشکال و وجه اول سفید مانده. رساله دوم و سوم به خط عبدالصفار، طالب و معلم مدرسه لامارتنر کالج لکهنو و ساکن روستای جانش برای استاد خود مولوی گلزار علی صاحب مدرس عربی مدرسه مذکور در ۲ مارس ۱۸۵۳ میلادی مطابق ۲۱ جمادی الاول ۱۲۶۹، رساله سوم در ۶ آوریل ۱۸۵۱ م، جلد مقوایی با روکش کاغذی طرح دار، عطف و لبه‌ها تیماج قرمز. ۱۷۷ گ، ۱۳ س (رساله اول)، ۱۵ س (رساله دوم و سوم).

(۱۹)

قران سعدین (شعر - فارسی)

از: عین الدین ابوالحسن خسرو بن محمود دهلوی (۷۲۵)

مثنوی فارسی در حدود ۳۵۰۰ بیت که در رمضان المبارک سال ۶۸۸ هـ.ق پایان یافته است.

(ذریعه ۱۷/ ۶۶ ش ۳۵۵).

نستعلیق هندی، چهارشنبه ۷ صفر ۱۲۳۹ هجری، دارای حواشی فراوان به صورت زیرنویس و حاشیه نویسی، ابیات با موضوع جدید به شنگرف، موریانه کمی به نسخه آسیب رسانده، جلد مقوایی با روکش کاغذی طرح دار، عطف و لبه‌ها تیماج قرمز. ۱۲۳ گ، ۱۷ س.

(۲۰)

سکندرنامه (اسکندرنامه) (شعر - فارسی)

از: نظام الدین احمد بن الیاس گنجوی نظامی (پس از ۶۰۷)

یکی از مثنویات پنج گانه نظامی است که به پنج گنج شهرت یافته. و به سال ۵۹۷ هـ.ق نظم یافته است.

(ذریعه ۲/ ۶۱ ش ۳۴۵).

نستعلیق هندی، احتمالاً از سده سیزدهم، نسخه چرکین شده و موریانه کمی به آن آسیب رسانده، انجام ناقص، در آغاز چند تملک مشهود است، جلد مقوایی با روکش کاغذی طرح دار قرمز، عطف گالینگور سرمه‌ای. ۷۳ گ، ۱۵ س.

(۲۱)

مواهب صمدیه در تحقیق دائره هندیه (نجوم - فارسی)

از: خادم احمد

یکی از راههای شناخت جهت قبله دائرة هندیه است که چون دارای ابهاماتی بوده، مؤلف به تحقیق و توضیح آن پرداخته است. وی عباراتی از شرح تشریح الافلاک نقل نموده است.

آغاز: «الحمد لله الذی یمیل الیه بالتقدیس والتسبیح کل شیء و یرجع بحکمه عند نصف النهار کل فیء».

انجام: «تا ادای هر دو نماز در وقت خود بالا جماع گردد و کذا فی الظهریه، والله اعلم بحقیقه الحال فقط».

نستعلیق هندی، فیاض احمد ولد جان محمد ابن نور محمد، ۱۶،
محرم الحرام ۱۳۱۹، جلد مقوایی با روکش کاغذی طرح دار،
عطف و لبه ها گالینگور زرشکی.
گ. ۱۶۰ س.

(۲۲)

شمایل الشمالی بنشر لطایم الرسایل (منشآت - عربی)

از: ؟

منشآت است که مؤلف به جهت حفظ و نشر، در یک جا گردآوری کرده و از جهت نام اشخاص و مطالب تاریخی حائز اهمیت فراوان است، در سه قسم:

قسم اول: مرقعاتی که از نواب والایه به خادمان مکّه مکرمه و زعیم مدینه معظمه و امام یمن و غیره ارسال شده است.

قسم دوم: مرقعاتی که از جانب امیر بهادر صادر گشته است.

قسم سوم: مرقعات محمد باقر متخلص به آگاه به علمای حجاز و غیره.

قسم اول شامل چهار فصل است: فصل اول دارای این عناوین می باشد:

چند نامه به امیر مکه (شریف سرور)؛ نامه به امیر حجاز (شریف غالب)، نامه به وزیر شریف ساکن حرم منیف، نامه به شیخ ابراهیم زمیری مکی، نامه به شیخ محمد مراد مکی، نامه به سید عبدالله مرغنی طایفی، نامه به باشاجده، سه نامه به وزیر ساکن بندر جده و نامه به امیر الحاج رومی.

در فصل دوم این مکاتیب مشهود است:

چند نامه ارسال شده برای احمد آغا شیخ الحرم، در اولین آنها تاریخ سال ۱۱۸۶ مذكور است. نامه به سید احمد باحسن جمیل اللیل مدنی، نامه به مدرس حرم مدینه ابوالفتح عثمان شامی، نامه به شیخ مدینه منوره محمد سمان.

در فصل سوم این نامه‌ها به چشم می‌خورد:

چند نامه به ام المیمن ملقب به المهدي لدين الله، چند نامه به امام يمن المنصور بالله فرزند المهدي لدين الله، نامه به ابن امام اليمن المهدي لدين الله (با تصریح به اینکه هو السلطان الآن)، نامه به وزیر يمن، نامه به حاکم بندر مخا.

در فصل چهارم نامه‌های ارسال شده به جاهای مختلف بیان شده است:

نامه به باشا در محروسه دارالسلام بغداد، نامه به شیخ محمود امیر شیخ الحرب، نامه به سلطان عبدالشکور سلطان حبش، نامه به سلطان محمد حاکم جزیره مالدیوه.

قسم دوم شامل نامه‌های امیر الامراء بهادر می‌باشد به سوی:

امیر الحجاز شریف سرور، نامه به امام يمن، نامه به باشا بغداد و نامه به شیخ محمد مراد.

نامه‌های قسم سوم از طرف محمد باقر آگاه به این اشخاص صادر شده است: نامه به شیخ محمد مراد مکی، امام مصلی حنفی و شیخ القراء، نامه به شیخ ابراهیم رئیس مزرمی، مفتی شافعیه در حرم، نامه به علمای مکه، نامه به مولوی محب الله ساکن

مکه مشرفه، نامه به شیخ صالح مکی، نامه به علماء طیبه، نامه به شیخ محمد سناری ساکن مدینه، نامه به صدر الدین حسین خان معروف به گیسو صاحب ساکن مدینه، نامه به سید احمد باحسن جمیل اللیل تری ساکن مدینه، نامه به علمای صنعاء یمن، نامه به علمای جامع ازهر مصر، نامه به سید غلام علی آزاد بلگرامی اورنگ آبادی (اورنگ آبادی)، نامه به شیخ صالح مخاطب به وزارت علی خان مکی توشتاقلوی، نامه به سید شهاب الدین و علی ترنمی (؟) در تعزیه پدرشان سید عبدالله هادی، نامه به شیخ عبدالرحمن در تبریک ازدواج فرزندش محمد اکرم.

فصل پایانی در مکاتیب منظومه مشتمل بر: مکتوب به سید علی آزاد (بلگرامی)، مکتوب منظوم ادیب ماهر سید عبدالقادر متخلص به هربان برای مؤلف این کتاب در حالی که به سال ۱۱۸۵ معتکف بوده است، مکتوب به ادیب عارف سید غلام محیی الدین متخلص به ذوتی در سال ۱۱۸۴.

آغاز: «کیف لا یهیم قلم الکتاب بسوح حمد منزل الکتاب وقد میزه بفصل الخطاب».

انجام:

«یا رب من یوصله لطفاً کما شنت من اشعاره أذانی»

نسخ، چهارشنبه ۶ شعبان ۱۲۴۴، در آغاز مهر مرید «محمد عبدالرزاق ۱۲۶۲» مشهود است، در صفحه اول نام کتاب «رقعات مولوی باقر آگاه» نوشته شده که صحیح نیست، عناوین و علائم شنگرف، جلد مقوایی با روکش کاغذی طرح دار آبی، عطف و لبه‌ها گالینگور طوسی.

۸۶ گ، ۱۷ س.

(۲۳)

وقایع ناممکن الوقوع در تاریخ بنگالا (تاریخ - فارسی)

از: شاه محمد وفا شاه جهان آبادی (از شاگردان میرزا بیدل)

مشمول بر تاریخ بنگاله در سال ۱۱۵۶ هجری قمری به روشی موجز و ادبی به طوری که هر فراز به لحاظ حروف ابجد عدد (۱۱۵۶) می‌شود، و صنایع مختلف ادبی از جمله ترصیع، ذوالقوافی، ذوقافیتین، مقفی، وصل الشفتین، مراعات النظیر، منقوط، عطل، مرافق، رقطاع، مسجع و... جز آن در جملات آن بکار رفته است.

آغاز: «وقایع فتح بنگالا برسم اجمال (۱۱۵۶) و انهدام مخالفان از عون ایزد بیهمال (۱۱۵۶)».

انجام: «وهمای فیروزی این عالی القاب مناقب مواد اوج در اوج باد (۱۱۵۶)».

نستعلیق هندی، سده سیزدهم، اعداد و نام صنعتها شنگرف، موریانه کمی به نسخه آسیب رسانده، جلد مقوایی با روکش کاغذی طرح دار قهوه‌ای، عطف و لبه‌ها گالینگور طوسی.
۵۲ گ، ۱۱ س.

(۲۴)

منتخب اللغات شاهجهانی (فرهنگ رشیدی) (لفت - عربی به فارسی)

از: عبدالرشید بن عبدالغفور حسینی مدنی شوشتری (۱۰۷۷)

(کشف الحجب والاستار: ۵۵۹ ش ۳۱۵۳، ذریعه ۱۶/۹۵۳/۱۶، ۲۰۰ ش ۷۰۴).

آغاز نسخه افتاده: «.. ابتدا آغاز کردن، ابتغاء خواستن، ابتلاء آزمودن و در بلا ورنج افکندن».

بن کثیر از رزق و عین و شریک

موجود است ببال نورانی حق و حق و کلمه حق ۱۱۵

صفت ذو القهرانی

الهي معمول طبع زلف کما این مصیبت را

و نیز مراجع در این بابان هیچ غرضی ندارد

مسکینان و غریبانی

وَبَنِي الْمُرَادِ وَالْأَسَدِ وَالْأَسَدِ وَالْأَسَدِ

...

18

بُوبُورِ اَلْمَلِكِ فِي رَاجِزِ خِيَارِ اَبْنِ اَبِي هَاشِمٍ

۱۱ دینار محمدی ۱۱۰۰

بسم الله الرحمن الرحيم

وقال في بحالده برسم اجماله

باسمہ تعالیٰ الرحمن الرحیم

بمقامه ریاست محترم دادگاه تجدید نظر

110⁹

بہشتیہ خورشید در دریاں بہشتیہ جزیرہ بہشتیہ

ذکر کرد و در حقیقت به این دلیل است که

وہابیہ کے خلاف

حق الطبع و نشره ۱۳۱۲ سن

نستعلیق هندی، سده سیزدهم، عناوین لغات عربی شنگرف،
جلد مقوایی با روکش کاغذی طرح دار طوسی، عطف و لبه‌ها
گالینگور طوسی.
۵۰۴ گ، ۱۹ س.

(۲۵)

(تفسیر - فارسی)

مواهب علیه

از: کمال الدین ملا حسین بن علی کاشفی واعظ (۹۱۰)

(فهرست نسخه‌های خطی مرکز احیاء میراث اسلامی، جلد اول شماره ۱۰۳).

کاشفی مواهب علیه را پس از «جواهر التفسیر لتحفة الامیر» نگاشته، و چون در
مقدمه یادی از آن کرده روی جلد این نسخه اشتباهاً جواهر التفسیر دانسته شده
است.^{۱)}

نسخه حاضر ربع اول کتاب است.

انجام نسخه افتاده: «والآصال و شبانگاه‌ها مراد دوام ذکر است یا آنکه این دو
وقت افضل اوقات شبانه روز است و لا تکن...».

نسخ، احتمالاً از سده سیزدهم، آیات شنگرف، در آغاز مهر
«وقف حاجی ولی محمد سنه ۱۳۵۷ هـ» درج شده، موربانه به
شیرازه نسخه کمی آسیب رسانده، جلد مقوایی با روکش کاغذی
طرح دار صورتی، عطف و لبه‌ها گالینگور مشکی.
۳۳۶ گ، ۱۹ س.

۱) درباره جواهر التفسیر بنگرید به: کشف الظنون ۱/۶۱۳، هدیة العارفین ۱/۳۰۶، ذریعه ۵/۲۶۶

(۲۶)

مواهب علیه

(تفسیر - فارسی)

از: کمال الدین ملا حسین بن علی کاشفی واعظ (۹۱۰)

نسخه حاضر ربع دوم کتاب و تتمه نسخه پیشین است.

آغاز نسخه: «را دریافته باشد اینجا نکته اقرب ما یكون العبد من ربه وهو ساجد بر منصفه ظهور چهره می‌گشاید».

انجام نسخه: «عباده ربه در پرستش پروردگار خود احدی یکی را یعنی بریا و تصنع عمل نکنید که شرك اصغر است و تباه کننده عمل».

نسخ، با مشخصات نسخه پیشین.

۳۰۵ گ. ۱۸۰ - ۲۰ س.

(۲۷)

مواهب علیه

(تفسیر - فارسی)

از: کمال الدین ملا حسین بن علی کاشفی واعظ (۹۱۰)

نسخه حاضر ربع سوم کتاب از ابتدای سوره مریم و تتمه دو نسخه پیشین می‌باشد.

انجام نسخه: «وکل شیء و همه چیزها را احصیناه نگاه داشته‌ایم یا بیان کرده‌ایم فی امام مبین در دفتری که پیشوای روشن است یعنی لوح محفوظ.. کای برادر آنچه آری بدروی».

نسخ، همانند دو نسخه پیشین.

۳۳۹ گ. ۲۰ س.

(۲۸)

مواهب علیه

(تفسیر - فارسی)

از: کمال الدین ملا حسین بن علی کاشفی واعظ (۹۱۰)

ربع چهارم کتاب و تا آخر سورة ناس را دارا می باشد.

آغاز نسخه: «واضرب لهم و بیان کن برای اهل مکه مثلاً اصحاب القرية مثلی مثل انطاکیه».

نسخ، مانند نسخه‌های پیشین.

۳۷۷ گ. ۱۹-۲۱ س.

(۲۹)

حياة القلوب فی زیارة المعجوب

(مناسک و زیارات - فارسی)

از: محمد هاشم بن عبدالغفور سندی (ق ۱۲)

کیفیت مناسک حج و کیفیت زیارت حضرت سید المرسلین نبی مکرم اسلام صلی الله علیه و آله را در یک مقدمه و چهارده باب طی فصول متعددی بیان کرده است. فهرست مطالب کتاب نیز در آغاز آن بیان شده است. شروع تألیف این کتاب ۸ رجب ۱۱۵۳ و پایان آن ۲۷ رمضان المبارک همان سال است.

آغاز: «سبحانک لا علم لنا الا ما علمتنا.. الحمد لله وحده والصلاة والسلام على من لا نبی بعده وعلى آله وصحبه وکل من تبعه وأحبّه».

انجام: «علامة الحج المبرور أن يرجع زاهداً في الدنيا وراغباً في العقبى». وهذا آخر الكلام وباسمه تعالى المبدأ والختام».

شکسته نستعلیق، ربیع المولود سال ۱۲۵۶ هـ در مکه مشرفه.

عناوین شنگرف، جلد مقوایی با روکش طرح دار قهوه‌ای، عطف
ولبه‌ها گالینگور مشکی.
۲۱۴ گ، ۱۴ س.

(۳۰)

شرح سفر السعادة (حدیث - فارسی)

از: عبدالحق بن سیف الدین دهلوی محدث حنفی (۱۰۵۲)
شرحی است بر «سفر السعادة» مجد الدین فیروزآبادی شیرازی (۸۱۷).
(هدیه العارفین ۱/ ۵۰۳).

آغاز: «سبحانک لا علم لنا الا ما علمتنا انک انت العليم اللهم صل علی محمد هادی
الخلاقی الی الصراط المستقیم».

انجام: «اگر چه کفر بر آنها لازم آمده و در این مقام مقال بسیار است والله اعلم
بحقیقه الحال».

نستعلیق، احتمالاً از سده دوازدهم، رؤوس مطالب با فراز
شنگرف، بعضی از عناوین در حاشیه به شنگرف، داری مهر
«وقف حاجی ولی محمد، سنه ۱۳۵۷ هـ». در آغاز چند
یادداشت و مهر پاک شده، جلد تیماج زرشکی ضربی اندرون ابر
و باد.
۶۱ گ، ۲۱ س.

(۳۱)

تذکره الاولیاء (تذکره - فارسی)

از: فرید الدین محمد بن ابراهیم عطار نیشابوری (۶۲۷)

نستعلیق ، خطبه کتاب نسخ مغرب ، احتمالاً از سده یازدهم یا دوازدهم ، عناوین شنگرف ، دو صفحه پایانی به خط دیگر بازنویسی شده ، موریانه به نسخه آسیب رسانیده است ، از کتابهای وقفی کتب خانه مولوی حاجی عبدالقادر صاحب وکیل مرحوم عطیه مولوی محمد نظیر صاحب (ایم . ایل . ای) صدر مجلس معتمد مظهر العلوم بنارس بوده چنانچه در آغاز کتابت شده ، مهر وقف کتاب با امضای « عبده الرحیم بن محمد ولی ۱۱۲۹ » نیز در صفحه آغازین کتاب مشهود است ، جلد گالینگور مشکی ، عطف و لبه ها تیماج قهوه ای .
 ۲۲۵ گ ، ۱۷ س .

(۳۲)

مجموعه :

۱ - حاشیه فی الحکمة « ۲ - ۶۹ ر » (فلسفه - عربی)

از : ؟

ظاهراً یکی از حواشی مرحوم ملا صدرالدین شیرازی یا حاشیه ای بر یکی از تألیفات وی می باشد که باید با کتب و حواشی فلسفی تطبیق گردد .

آغاز : « اللهم لك الحمد شكراً ولك المن فضلاً .. قوله صناعة نظرية أى علمية لا عملية » .

انجام : « بالاقصرية والاعظمية مساهلة اذ المراد بالنسبة التقريبية » .

۲ - حاشیه فی مربع وتر الزاوية القائمة « ۷۰ ر - ۷۴ پ » (هندسه - عربی)

از : ؟

آغاز : « وهو الهادى الى الصراط المستقيم .. والثانية أن ، الى آخر الدليل حاصله

اشکل العروس حاکم بان مربع وتر الزاوية القائمة يساوی مربعی ضلعیها».

انجام: «و یصح الحجة الاولى والثانية بهذا النمط من التفاسیر المستختصة بهذه الحاشية وكان بتأیید الله وافادته».

۳- رساله فی برهان المثناة بالتکریر «۷۶ ر - ۸۱ ر» (هندسه - عربی)

از: ؟^{۱)}

آغاز: «لقد وجدت برهان المثناة بالتکریر فی الافواه مکرراً وما کدت أن اسمع».

انجام: «فقیاس الواحد علی الخطوط قیاس مع الفارق کما لا یخفی علی الماهر الفائق فافهم فانه دقیق وبالتأمل حقیق».

نستعلیق هندی، به خطوط مختلف، احتمالاً از سده سیزدهم، پس از کتاب، نسخه چاپ سنگی «حاشیه مثناة بالتکریر» تألیف مولوی ابوالخیر محمد معین الدین به فرمایش میرزا محمد بهادر ملقب به والا جاء در سال ۱۲۷۱ الحاق شده است. عنوان مجموعه در روی جلد «حاشیه صدرا» نامگذاری شده، دارای حواشی و بعضی اشکال، جلد مقوایی ایر و باد، عطف و لبه‌ها تیماج قهوه‌ای.

۸۲ گ، سطور مختلف.

(۳۲)

القاموس المحيط (لغت - عربی)

از: مجد الدین محمد بن یعقوب فیروزآبادی (۸۱۷)

۱) پایان این رساله نام «مولوی محمد مبین لکهنوی» درج شده که احتمالاً مؤلف است، چرا که پس از نام وی جمله دعایی «سَلِّمَ الله تعالی» ذکر شده است.

جزء اول (نیمه اول کتاب) می‌باشد.

نسخ کهن، احتمالاً از سده دهم، رموز و جدول صفحات
 شنگرف، مدخلها شنگرف یا مشکی درشت، کتاب از موقوفات
 کتب خانه مولوی حاجی عبدالقادر صاحب، بر فراز صفحه اول
 نام کتاب و مؤلف و یادداشتی از محمد عوض محمودی
 جونیوری به تاریخ ۷ محرم ۱۱۸۹، با تصحیحات اندک، جلد
 مقوایی با روکش ابر و باد، عطف و لبه‌ها تیماج زرشکی فرسوده.
 ۱۴۰ گ، ۳۲ س.

(۳۴)

سکندر نامه (اسکندر نامه) (شعر - فارسی)

از: نظام الدین احمد بن الیاس گنجوی نظامی (پس از ۶۰۷)

به شماره (۲۰) رجوع شود.

نستعلیق، احتمالاً از سده سیزدهم، دارای حاشیه نویسی.
 موربانه اواخر نسخه را آسیب جدی وارد کرده، جلد مقوایی با
 روکش ابر و باد، عطف و لبه‌ها تیماج طوسی فرسوده.
 ۶۳ گ، ۱۴ س.

(۳۵)

شرح قصائد عرفی شیرازی (ادب - فارسی)

از: الغ بیک داعی نام بیک (?)

شرحی است ادبی و نیکو بر اشعار عرفی شیرازی، و توضیح لفات و مشکلات
 آنها.

آغاز: «بعد از شرح حمد سخن عطا فرمایی که زبان شعرا را کلید قفل ابواب معنی ساخته».

انجام: «یعنی سبب شوقی که در نعت و ثنای تو دارم نوش بضم نون و واو فارسی...».

نستعلیق هندی، ۱۷ شوال ۱۲۲۱، موریانه به اواخر نسخه آسیب فراوان زده و خواندن متن را مشکل و در بعضی از موارد ناممکن کرده، و بنظر می‌رسد تا چند سال دیگر اثری از این نسخه با ارزش و امثال آن باقی نماند، نسخه وقف کتب خانه مولوی حاجی عبدالقادر صاحب می‌باشد، و طوبت به قسمت فوقانی نسخه آسیب رسانده، عناوین قوله شنگرف، جلد مقوایی با روکش کاغذی طرح دار، عطف و لبه‌ها گالینگور بنفش.

۳۳۱ گ، ۱۵ س.

(۳۶)

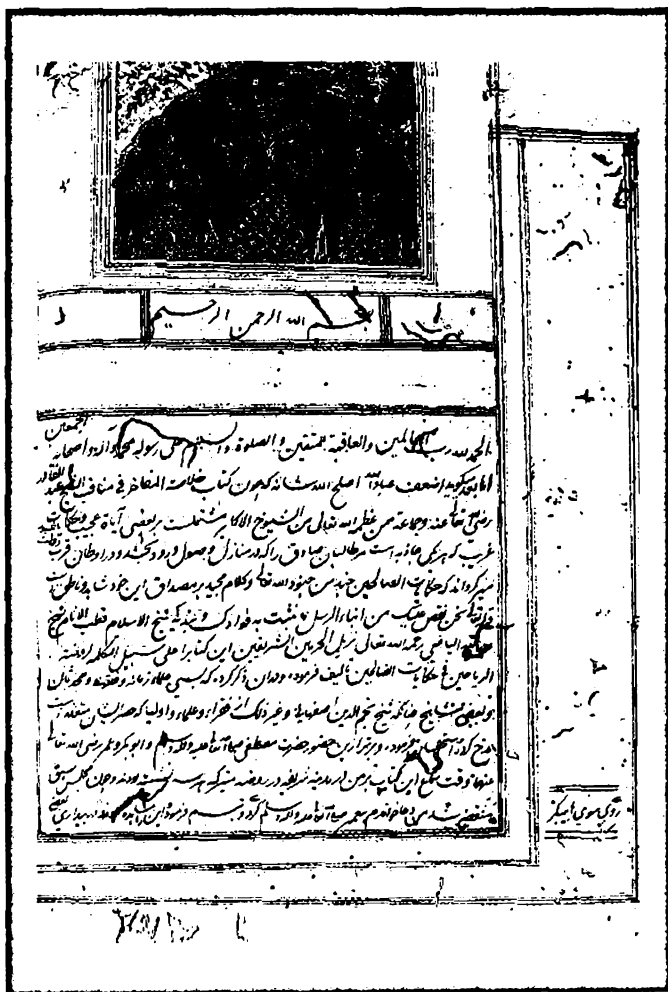
ترجمه خلاصه المفاهر (تذکره - فارسی)

از: ؟

ترجمه‌ای است فارسی بر «خلاصه المفاهر فی مناقب الشیخ عبدالقادر» تألیف امام عبدالله بن اسعد یافعی یعنی صاحب روض الریاحین است. مترجم یکی از مریدان سید جلال الدین بخاری است.

(کشف الظنون ۱/ ۷۱۹، هدیه المارفین ۱/ ۴۶۵).

آغاز: «الحمد لله رب العالمین.. اما بعد می‌گوید اضعف عباد الله اصلح الله شأنه که چون کتاب خلاصه المفاهر فی مناقب الشیخ عبدالقادر رضی الله تعالی عنه و جماعه ممن عظمه الله تعالی من الشیوخ الاکابر».

انجام:

«فسبحانك اللهم رباً مقدساً وواسع فضل للورى فضله مؤل

والحمد لله وحده و صلى الله على سيدنا محمد وآله وصحبه وسلم».

نستعلیق و عبارات عربی نسخ، محمد نظام الدین از نسیره‌های
شیخ ابوالمجد عبدالحق محدث دهلوی حنفی قادری بخاری،
و نوشته شده برای شاه محمد مراد قادری حنفی، صفحات
مجدول به آبی و شنکرف و داری حواشی مختلف، تصحیح شده،
عناوین و علائم شنکرف، نسخه وقف کتب خانه مولوی حاجی
عبدالقادر صاحب، قبل از شروع یادداشتی درباره کتاب و مؤلف
و مترجم و کاتب درج شده، صفحه آغازین دارای سر لوح با
زمینه مشکی و قرمز، جلد گالینگور مشکی، عطف تیماج
زرشکی.

۱۰۰ گ. ۲۰ س.

(۳۷)

دیوان شعر

(شعر - فارسی)

از: ؟

داستان لیلی و مجنون، محمود و ایاز، خسرو و شیرین و ..

آغاز:

«بنام آنکه از آغاز ایجاد بحسن و عشق ربط معنوی داد

حلی بند عروس نو بهاران چمن پیرای حسن گل‌عذاران»

انجام:

«به جست و جوی خابان پای افشرد پس از دیری بخلوت گاه پی برد»

نستعلیق هندی، از سده سیزدهم، نسخه چرکین شده و رطوبت دیده و وصالی شده، از موقوفات کتب خانه مولوی حاجی عبدالقادر صاحب، عنوان کتاب بر روی جلد مثنوی گنج شایگان نگاشته شده، بر فراز صفحه اول نیز این عنوان به چشم می خورد: «راز و نیاز، سوز و گداز، نیرنگ تقدیر، ناله قید» که ربطی به کتاب ندارد، موربانه به اواخر نسخه آسیب فراوان زده، جلد مقوایی روکش ابر و باد، عطف تیماج مشکی فرسوده.

۱۵۶ گ، ۱۴ س.

(۳۸)

تذکره الاولیاء

(تذکره - فارسی)

از: فرید الدین محمد بن ابراهیم عطار نیشابوری (۶۲۷)

به شماره (۳۱) رجوع شود.

نستعلیق، ثلث پایانی نسخه ظاهراً متأخرتر است، عناوین در دو ثلث اولیه شنگرف، چند برگ اول نسخه توسط موربانه به شدت آسیب دیده، تصحیح شده، آغاز و انجام نسخه افتاده، بدون جلد.

۳۵۹ گ، ۲۰ تا ۲۱ س.

(۳۹)

نور الانوار فی شرح المنار

(اصول فقه - عربی)

از: احمد جیون بن ابو سعید بن عبدالله حنفی مکی لکهنوی (۱۱۳۰)

شرحی است مزجی بر کتاب «المنار» نسفی که مؤلف چون آن را مختصر و مفید یافته و شارحان بدان التفاتی نداشته اند به شرح این کتاب پرداخته است.

(الاعلام، زرکلی ۱/ ۱۰۹، معجم المؤلفین ۱/ ۲۳۳، هدیة العارفین ۱/ ۱۷۰).

آغاز: «الحمد لله الذی جعل اصول الفقه مبنی للشرایع والاحکام اساساً لعلم الحلال والحرام وصیرها موثقة بالبراهین والدلائل».

انجام نسخه: «فان الوکیل والمأذون اذا لم یعلموا بالاطلاق أى بالوکالة والاذن و ضده».

نستعلیق هندی، احتمالاً از سده سیزدهم. در آغاز چند تملک از جمله مولوی مکی بنارسی و عنایت الله اورنگ آبادی و چند یادداشت متفرقه مندرج است از جمله علامات فتوا این شانزده عبارت دانسته شده: «علیه الفتوی، و به یفتی، و به یتمد، و به نأخذ، و علیه الاعتماد، و علیه عمل الائمة، و علیه عمل القوم، و هو الصحیح، و هو الظاهر، و هو الاصح، و هو الاظهر، و هو المختار، و فی زماننا، و فتوی مشایخنا، و هو الاشبه، و هو الاوجه»، جلد مقوایی با روکش کاغذی طرح دار، عطف و لیه‌ها گالینگور قرمز.

۲۱۱ گ. ۱۹ س.

(۴۰)

طلسمات خیال

(ادب - فارسی)

از: لاله کیپول رام

در سال ۱۱۹۷ هجری نگارش یافته مشتمل بر هفت طلسم. طلسم اول تا چهارم در مکاتبات و منشآت، طلسم پنجم در بعضی از اسناد و القاب، طلسم ششم در لغز و وصف محبوب، طلسم هفتم: در اشعار و قصاید منقبت و صفات و غزلیات و معنیات.

(فهرست منزوی ۳۵۸۶/۵).

آغاز:

«بعد حمد خدا و نعمت رسول گوش دار از من ظلوم و جهول

سواد دیده معنی و گلگونه عارض سخن حمد بهار پیرای گلشن پروری است».

انجام:

«گلشن عمر تو از آب بقا خورم بهار

تا ابد از نو نهال جاه و دولت برخوری»

نستعلیق هندی، سده سیزدهم، عناوین و علائم شنگرف یا
نانوشته، موریا نه به نسخه آسیب رسانده، با حواشی اندک، در
چند جا مهر تملک «حاجی یار محمد حاج صدیق الله (ساکن)
محلہ اودھو پورہ - بنارس» مندرج است، گالینگور سرمه‌ای،
عطف و لبه‌ها تیماج زرشکی ضریبی.
۱۵۰ گ. ۵۶۹ س.

(۴۱)

مصباح منطق

(منطق - اردو)

از: حکیم مولوی محمد فخر الدین جعفری (ق ۱۴)

تقریر مباحث استاد جعفری است در کلیات علم منطق که توسط بشیر احمد
بکسری (شاگرد مدرسه مظهر العلوم) برای امتحان عالم و کامل صوبه متحدہ آگرہ -
اودھ - نگاشته شده است. تألیف این کتاب دوشنبہ ۱۴ رمضان المبارک ۱۳۵۲ هـ تمام
شده و بنا بوده در مطبع سلیمانی پریس بنارس به چاپ برسد.

آغاز: «نحمدك اللهم يا من خلق السموات والارض وابدع الجوهر والعرض».

انجام: «کی تصویر کو کھین که یہ انسان ہی اور ہر انسان ناطق ہی پس یہ ناطق ہی»^(۱)

نستعلیق اردو، بشیر احمد بن شیخ عظیم الحق بکسری شاگرد
مدرسۂ مظہر العلوم بنارس، ۱۳ سپتامبر ۱۹۳۸ میلادی، جلد
مقوایی، با روکش کاغذی طرح دار، عطف و لبہ ہا گالینگور
مشکی.
۱۳ گ، ۱۳ س.

(۴۲)

القاموس المحیط (لغت - عربی)

از: مجد الدین محمد بن یعقوب فیروز آبادی (۸۱۷)
به شماره (۲۳) رجوع شود.

نسخ کهن، احتمالاً از سده دهم، بخشی دیگر از همان نسخه
شماره ۳۳ می باشد، بدون جلد.
۱۶۹ گ، ۳۱ س.

(۴۳)

سکندرنامه (اسکندرنامه) (شعر - فارسی)

از: نظام الدین احمد بن الیاس گنجوی نظامی (پس از ۶۰۷)
به شماره (۲۰) رجوع شود.
آغاز نسخه اقتاده:

«هوای... بر دل آسان کند نشاط هوای خراسان کند»

(۱) از اردو زبانان به جهت عدم رعایت نون بی غتہ و یاء کشیده، و بهم خوردن معنای الفاظ، به جهت محدودیت تایپ کلمات در نرم افزار زرنگار، پوزش می طلبیم.

نستعلیق هندی خوش.... غلام ساکن موضع رام کتره (؟) با تاء
 هندی (، صبح روز پنجشنبه سال ۱۲۵۳ فصلی و ۱۲۶۲ هجری،
 نسخه را موریانه آسیب جدی وارد کرده و نام کاتب به جهت
 موریانه خوردگی قابل قرائت نیست، بدون جلد.
 ۱۳۰ گ. ۱۳ س.

(۴۴)

[تاریخ ایران در عصر زندیه] (تاریخ - فارسی)

از: ؟

ظاهراً از تواریخ معروفه است که به جهت افتادگی برگهای اول و آخر معلوم نشد.
 باید تحقیق شود.

عناوین صفحات اول نسخه از این قرار است:

(۹ پ): در بیان آمدن مهر علیخان بکرمانشاهان و کوری امام قلیخان و واقعات آن
 ایام بتقدیر ملک العلام.

(۱۳ پ): در بیان شکست حسن علیخان والی کردستان از سلیم پاشای به به
 و سوانح آن زمانه.

(۱۵ پ و ۱۶ ر): در بیان احوال کریمخان زند و علیمردانخان بختیاری و مراتبی
 که در آن ایام بوقوع پیوست.

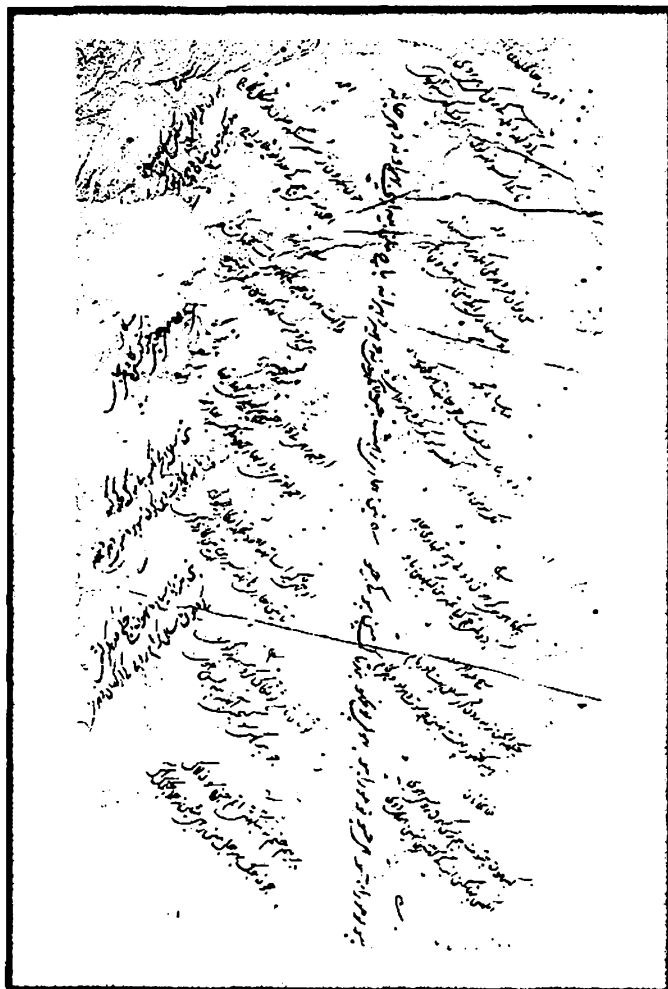
(۲۰ پ): در بیان مخالفت علیمردانخان با کریمخان زند و حرب ایشان در
 سرچشمه زندرود و شکست علیمردانخان بختیاری و فرار او بسمت شوستر^{۱)}
 و عربستان با دیگر سوانح.

(۱) در هندوستان به شوشتر «شوستر» گفته می‌شود.

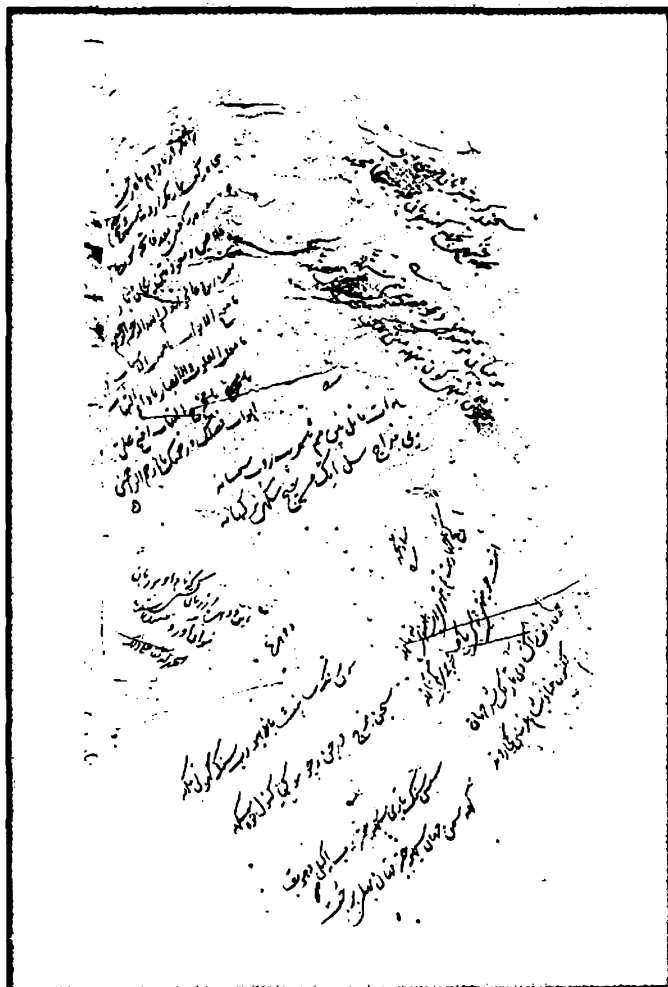
آغاز نسخه افتاده: «.. وقت معاودت بمکان خود بسعایت جمعی از مفدین آن دیار لشکر زندیه... آنها پرداخته که کدخدایان و بزرگان آن فرقه را قبل از ورود بفراهان بقتل رسانند».

انجام نسخه افتاده: «که نظر علی سلطان بود کمال رابطه و دوستی بیشتر بود از مضمون رقم او ناخوش شده...».

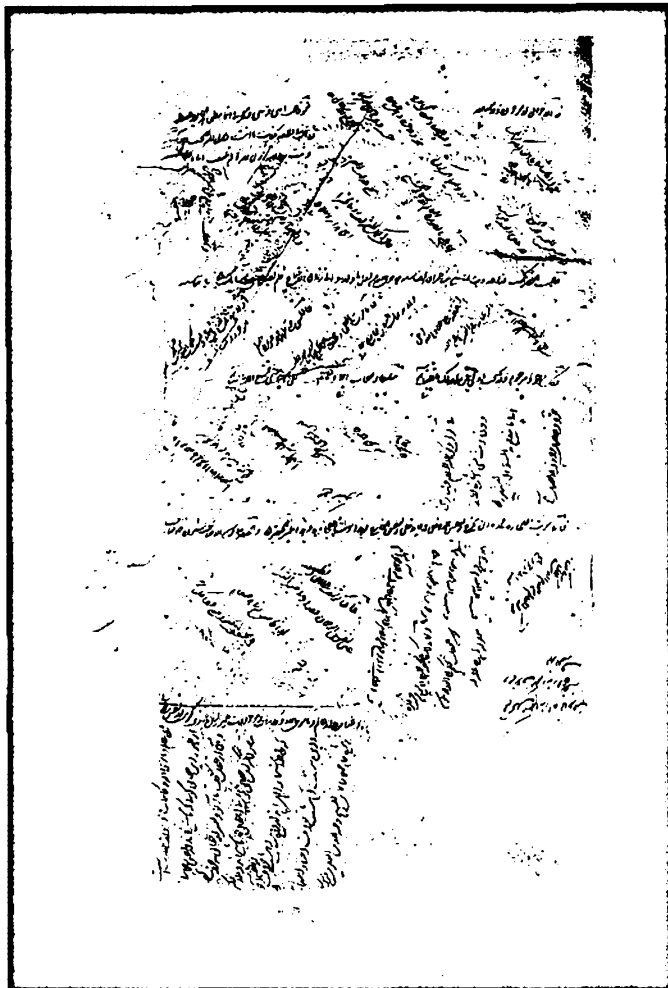
نستعلیق هندی، احتمالاً از سده سیزدهم، تصحیح شده، عناوین
شنگرف، با موربانه خوردگی اندک، بدون جلد.
۱۸۰ گ، ۱۳ س.

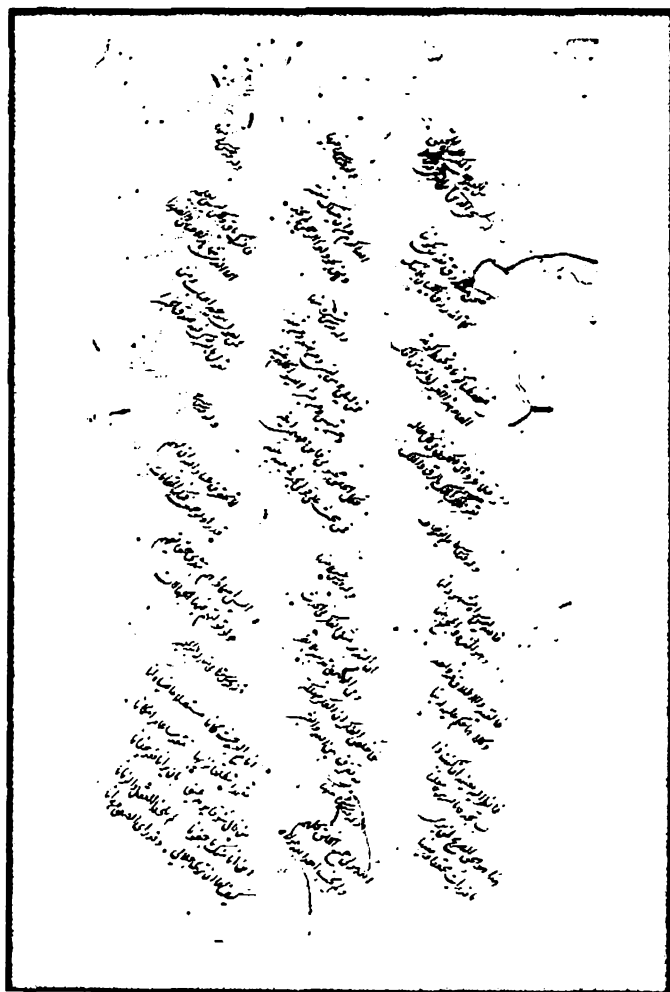

اشعار لردو خالخانان، میان شاہ محمد و شیخ عبدالرحیم (ش ۱۴ مدرسه مظهر العلوم)

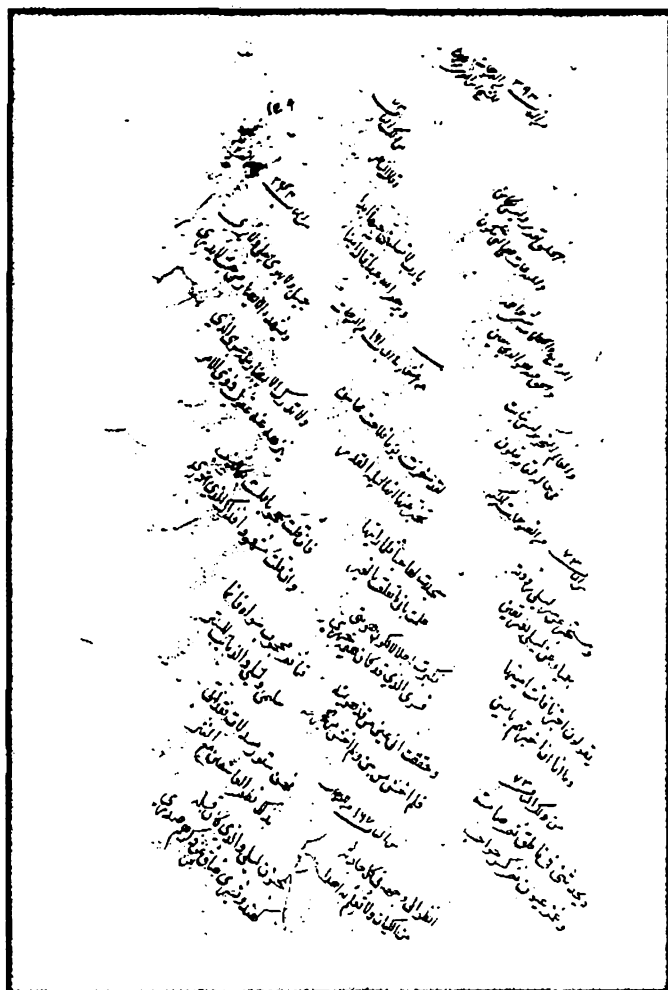

اشعار میان شاه محمود و غیره (ش ۱۴ مرسه مظهر العلوم)

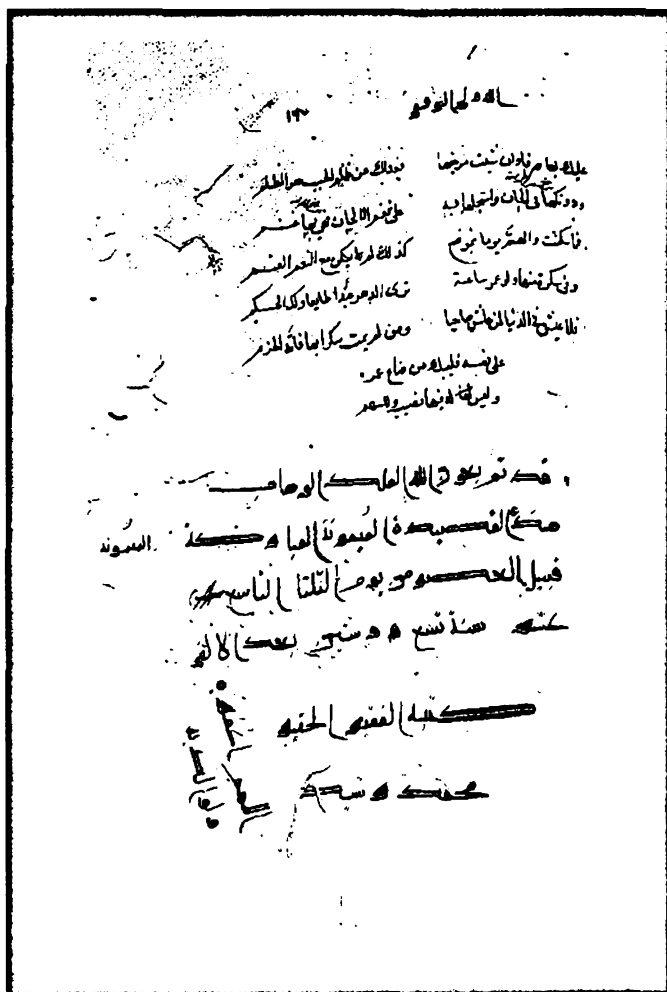

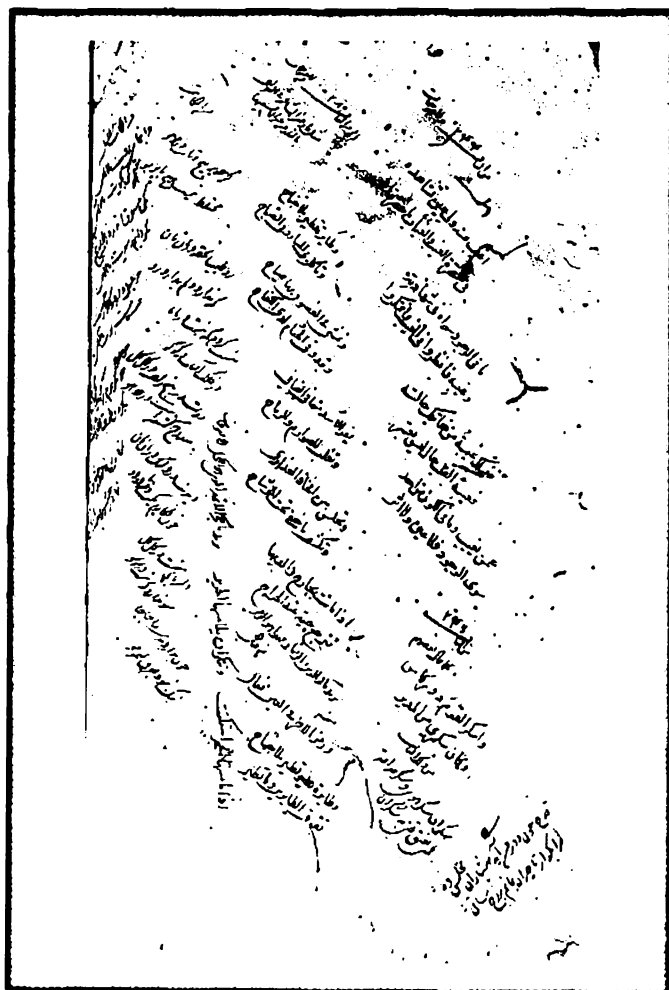

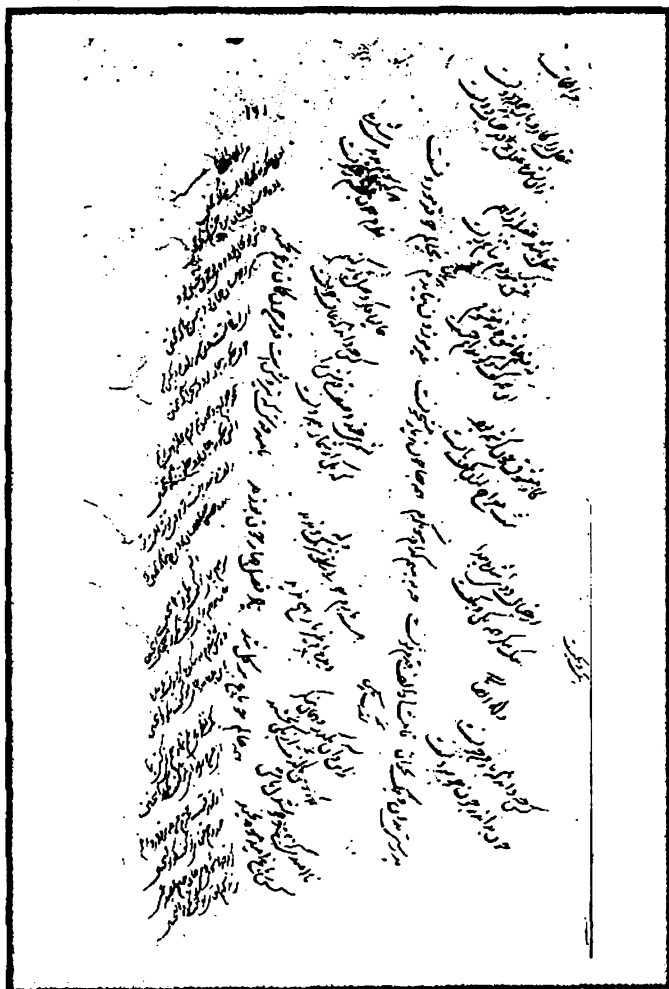
منتخب الفتوحات المكية ، اشعاري به زبان عربی (ش ۱۴ مدرسه مظهر العلوم)

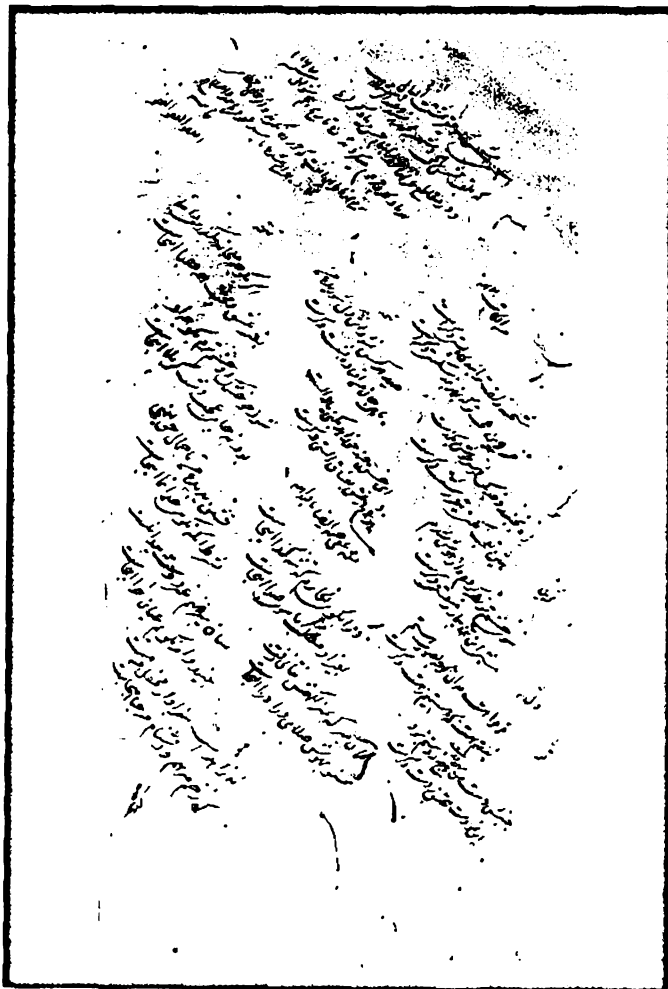
منتخب الفتوحات المکیة، اشعاری به زبان عربی (ش ۱۴ مدرسه مظفر العلوم)

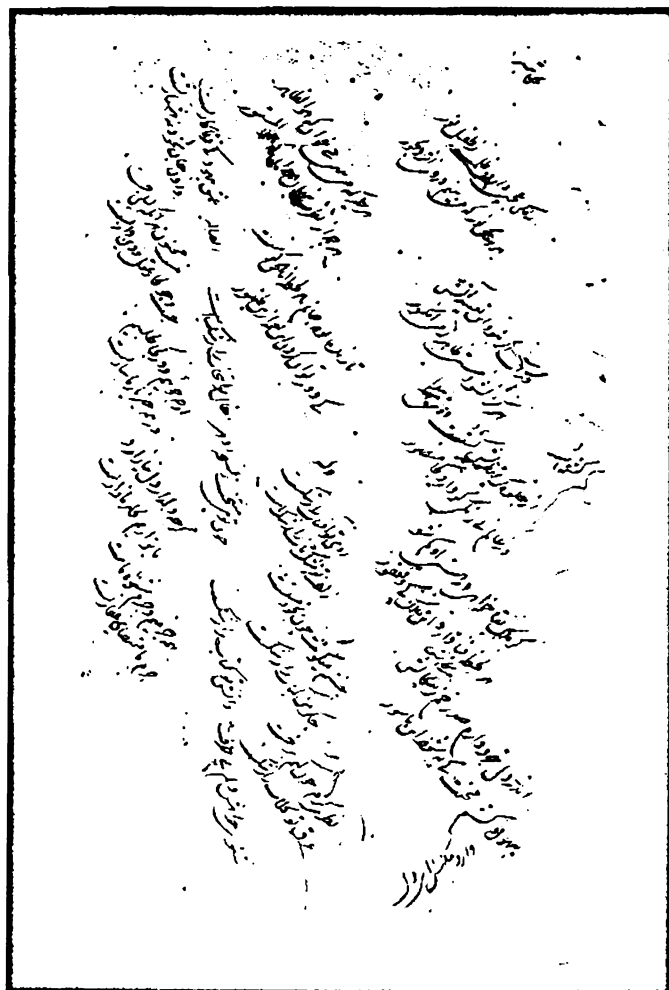

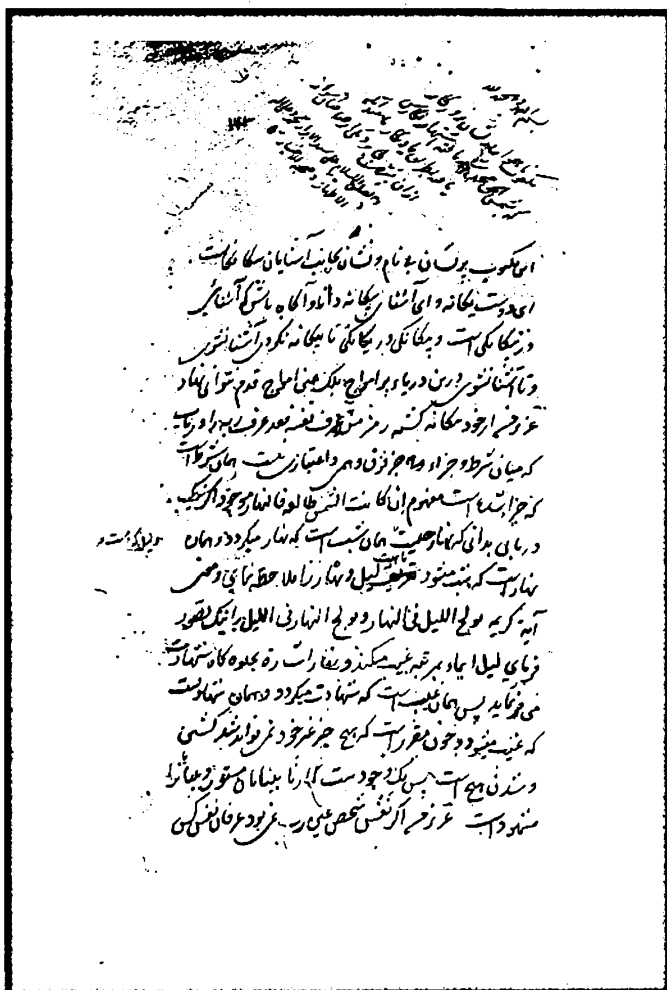

اشعار فارسی و چند بیت از کاتب نسخه (ش ۱۴ مدرسه مطهر الموم)

امضای کاتب به سال ۱۰۶۲ هـ. ق. و اشعاری از وی که بداهه سروده (ن ۱۴ مدرسه مظهر العلوم)

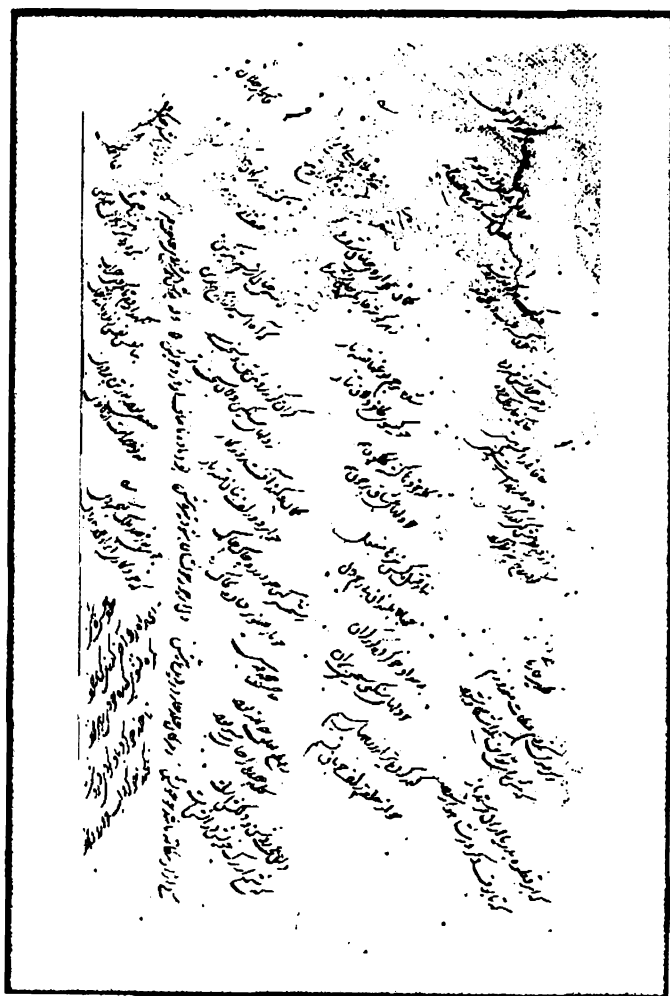

نہیں کہیں

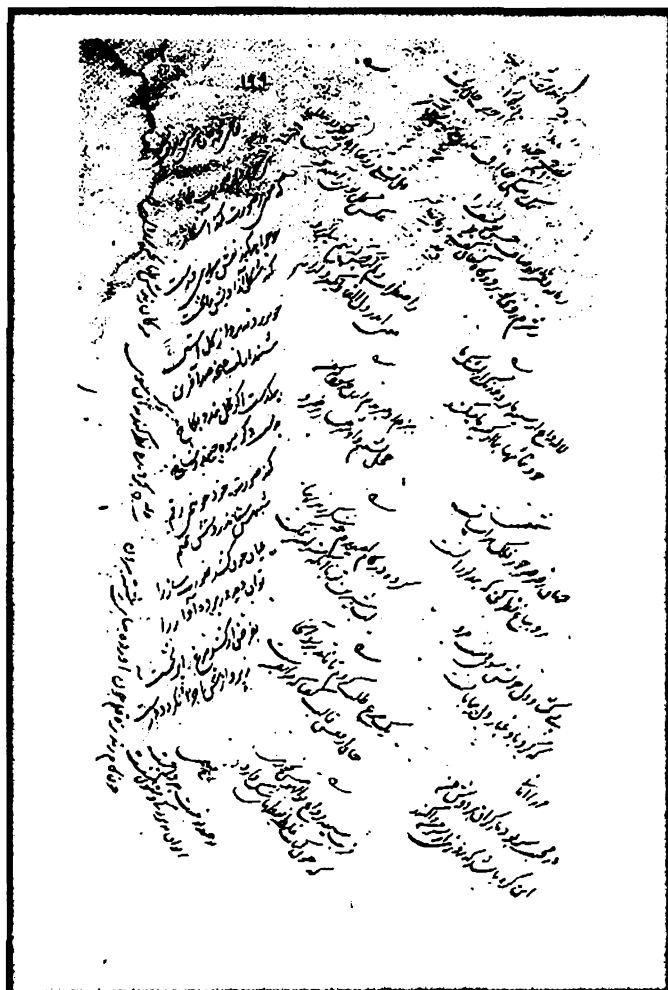
144

[illegible]

اشعاری فارسی منقول از تحفة العراقین ، قاسم ارجلان ، ظهیر فارابی ،

حاجی محمد قدسی و ملا حسن کاشی (ش ۱۴ مدرسه مظهر العلوم)

اشعاری فارسی از قیسی، حاجی محمد خان، میرزا آقایی و شمعی (ش ۱۴ مدرسه مظهر العلوم)

[illegible]

آنکه گفت: اولی علی از آن فرشت است و گفت: خود که عیسی ترا نداند ملامت دهد
آنکه گفت: از آن فرشت است نظایرت نیست یث و اولی یث از آنست که در دست
هم کمال نرسیده بود و فرشتان است که است پس هر جا را خلوت صحیح و آسوده
که بخواهی به الله علیه و سلم فرموده که اکنون کنی در بهشت دیدم و یا بهشت جنات
و جنین است و باطلی همانند و جنین من نهاده کرده ام آن من و خود و عالم نبات
چنانچه هر دو در حدیثی که فرمودیم هست رایت که او که از این همه الهای طایفه را بدان کرده
لیکن چون در مشهور و بی صفا الله علیه و سلم معصیت من الله تعالی خطای آنکه از فرشت
هر دو عالم شال می بیند و در اندک آن هر دو عمر معصیت بدان یکم و مزایای آن است که
حق معصیت علی الله علیه و سلم ارجح است بداند و به آنکه خود و چه بداند که با حق است
و سخن گفت باری که او در جواب بود و در میان آنکه در خواست از حق و شکر
فرمود عینی یا نماند و لا یانم قلبی است بدان که در کمرش شال می بیند و هر دو در
و از آن هر دو هر کس که موجب حشمت باشد به وقوع می آید و تو هم چشم بالاد است ناقص حضرت
و هرگاه احصا است که در این جواب ناقص و خصوصاً از آنکه به خود و نام مطلع است و باید
مقتدا در حرم باشد تو را در واقع و خود شمرده اند هفتاد و

من الناس المجادني والسعي فليتها به من العوجات الحكيمة .

ولا حول الجبان الروية متى شأوا ولا حول النار في أجان محصورة
من القاب السام والعقوبة

من الباب السابع والعشرين

اعلم ان الله هو الغافر الذي يغفر الذنوب والذنوب هي الذنوب المشقة العقول
مكنا انما هي في الجوارح فغفرته حله واحدة بل كان له مغفروا كذلك هو
حين يلقاه في كل يوم ولا في حلقه جرم بل يغفره لغيره من الغفوة والغير
للاعتناء به غير ان الغفوة من الغفوة والعلم به هو كذا المطلوب الا ان علم
الله جعله العلم الغفوري في غفوة العباد هو علمه لا يحد اليه اذ ان غفوة
صوره الرسول والحق في العلم به فغفوة من غفوة علمه ان ذلك المراد هو
الرسول وان كان الرسول اولى الحق ان كان الحق ذكرا او ان كان في غفوة علمه
لا هو الا علمه فغفوة. هكذا يكون العلم بالله فغفوة كما لا يكون العلم به ولا فغفوة
حيث لا يدخل تحت حكم الحق ٥

۳۷۷
— سنه ۱۲۱۱

فان الصبح من التي لا يدرك الا بضعه فليس عليه ان يقطع عليه سوى نفسه 8
ثم قال واما من قال رحمه الله لا بد من التمسك بالتي كانت من المطلب
من الجاهل ان يحصل على طلبة المطلب يداه الا بالاحجية 9

وہم اے اللہ! میں نے اپنے رب سے دعا کی ہے کہ وہ اس شخص کو جو میری طرف سے حق بات کا بیان کرے، اس کے دل پر اپنا رحمت ڈالے اور اس کے لیے اجر و ثواب عظیم دے۔

۱- در این کتاب که در این کتابخانه است
 ۲- در این کتاب که در این کتابخانه است
 ۳- در این کتاب که در این کتابخانه است
 ۴- در این کتاب که در این کتابخانه است
 ۵- در این کتاب که در این کتابخانه است
 ۶- در این کتاب که در این کتابخانه است
 ۷- در این کتاب که در این کتابخانه است
 ۸- در این کتاب که در این کتابخانه است
 ۹- در این کتاب که در این کتابخانه است
 ۱۰- در این کتاب که در این کتابخانه است

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

فهرستها

- ۱- فهرست الفبائی کتابها
- ۲- فهرست موضوعی کتابها
- ۳- فهرست مؤلفین کتابها
- ۴- فهرست اعلام و اشخاص
- ۵- فهرست کاتبان
- ۶- فهرست جاها و امکنه

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

(١)

فهرست الفبائی کتابها

(د)	(١)
الدرة الثمينة ٤٣	اسطرلاب ٥٣٤
ديوان شعر ٧٤٤	انس الثابين و صراط الله المبين ٣٦
(ر)	(ب)
رسالة في برهان المثناة بالتكرير ٦٨٤	بديع الزمان في شرح ميزان المنطق ٣٩
رسالة في تشبيه الصلوات على النبي وآله بابراهيم وآله ٤١٤	(ت)
(س)	تاريخ ايران در عصر زنديه ٧٩٤
سكندرنامه (اسكندرنامه) ٥٦، ٧٠، ٧٨	تذكرة الاولياء ٦٥، ٧٥
سلم العلوم ٣٦	ترجمة خلاصة المفاهيم ٧١٤
(ش)	تفسير الجلالين ٣٠
شرح اشكال تأسيس ٥٣	تهذيب المنطق ٣٨
شرح تهذيب المنطق ٣٨٤	(ح)
شرح سفر السعادة ، دهلوى ٦٥	حاشية تهذيب المنطق ٣٩٤
شرح قصائد عرفى شيرازى ٧٠	حاشية شرح الدوانى على تهذيب المنطق ، ميرزا محمد ٤١
شمائل الشمائل بنشر نظامى الرسايل ٥٧٤	حاشية فى الحكمة ٦٧٤
(ص)	حاشية فى مربع وتر الزاوية القائمة ٦٧٤
الصحيقة السجادية ١٩	حياة القلوب فى زيارة المحبوب ٦٤

(ط)	(م)
طلسمات خیال، لاله کیول رام ۷۶	ما لایذ منه ۵۱
(ع)	مجمع بحار الانوار فی غرائب التنزیل و لطائف الاخبار ۴۵
عوارف المعارف ۳۵	مشکاة المصابیح ۳۱
(ف)	مصباح منطق ۷۷
فتحیه (هیئت) ۵۴	مقالات، ۳۳؟
(ق)	مناقب العارفين ۴۸
التقاموس المحيط ۷۸، ۶۸	منتخب الفتوحات المکیة ۴۷
قرآن سعدین ۵۴	منتخب اللغات شاهجهانی (فرهنگ رشیدی) ۶۰
قرآن کریم ۱۷، ۱۹	مواهب صمدیه در تحقیق دائرة هندیه ۵۶
	مواهب علیه ۶۲، ۶۳، ۶۴
	المیزان (میزان المنطق) ۳۹
(ک)	(ن)
الکشاف من حقائق التنزیل و عیون الاقاول ۲۶	نور الانوار فی شرح المنار ۷۵
کنز العمال ۳۱	
(ل)	(و)
لطائف اشرفی ۵۰	وضع المفردات ۴۳
	وقایع ناممکن الوقوع در تاریخ بنگال ۶۰

(۲)

فهرست موضوعی کتابها

(اخلاق)	(تذکره)
انس الثائبن و صراط الله المستقیم ۳۶	تذکره الاولیاء ۷۵، ۶۵
	ترجمه خلاصه المفاهر، ۷۱۴
(ادب)	(تصوف)
شرح قصائد عرفی شیرازی ۷۰	عوارف المعارف ۳۵
طلسمات خیال، لاله کپول رام ۷۶	منتخب الفترحات المکیة ۴۷
(اسطولا ب)	(تفسیر)
اسطولا ب، ۵۳۴	تفسیر الجلالین ۳۰
(اصول)	الکشاف عن حقائق التنزیل و عیون الاقاویل ۲۶
نور الانوار فی شرح المنار ۷۵	مواهب علیه ۶۲، ۶۳، ۶۴
(بلاغت)	(حدیث)
رسالة فی تشبیه الصلوات علی النبی و آله بابراهیم	شرح سفر السعادة . دهلوی ۶۵
و آله، ۴۱۴	کنز العمال ۳۱
وضع المفردات ۴۳	مشکاة المصابیح ۳۱
(تاریخ)	(دعا)
تاریخ ایران در عصر زندیه، ۷۹۴	الصحيفة السجادية ۱۹
وقایع ناممکن الوقوع در تاریخ بنگالا ۶۰	

(رياضيات)	(مناسك و زيارات)
شرح اشكال تأسيس ٥٣	حياة القلوب في زيارة المحبوب ٦٤
(شعر)	(منشآت)
ديوان شعر، ؟، ٧٤	شمايل شمايل بنشر لطايم الرسايل، ٥٧٢
سكندرنامه (اسكندرنامه)، ٥٦، ٧٨، ٧٠	
قران سعادين ٥٤	(منطق)
	بديع الميزان في شرح ميزان المنطق ٣٩
(عرفان و شرح حال)	تهذيب المنطق ٣٨
مناقب العارفين ٤٨	حاشية تهذيب المنطق، ؟، ٣٩
	حاشية شرح الدواني على تهذيب المنطق، ميرزا هـ
(غريب اللغة)	٤١
مجمع بحار الانوار في غرائب التنزيل و لطائف	سلم العلوم ٣٦
الاخبار ٤٥	شرح تهذيب المنطق، ؟، ٣٨
	مصباح منطق ٧٧
(فقه)	مقالات، ؟، ٤٣
ما لا يد منه ٥١	الميزان (ميزان المنطق) ٣٩
(فلسفه)	(نجوم)
حاشية في الحكمة، ؟، ٦٧	مواهب صمديه در تحقيق دائرة هندية ٥٦
الدرة الثمينة ٤٣	
	(هندسه)
(لغت)	حاشية في مربع وتر الزاوية القائمة، ؟، ٦٧
الفاموس المحيط ٦٨، ٧٨	رسالة في برهان المشاة بالتكرير، ؟، ٦٨
منتخب اللغات شاهجهاني (فرهنگ رشیدی)، ٦٠	
(مکتوبات)	(هيئت)
لطايف اشرفی ٥٠	فتحیه (هيئت) ٥٤

بن عبدالله	الخ بك داعی نام بك
* نور الانوار فی شرح المنار	* شرح قصائد عرفی شیرازی
خادم احمد	امام زین العابدین علی بن الحسین السجاد
* مواهب صمدیه در تحقیق دائره هندیه	علیه السلام
خطیب شافعی ، محمد بن عبدالله	* الصحنه السجادیة
* مشکاة المصابیح	انبیاءجی دهلوی ، محمد زمان بن محمد صادق
دهلوی ، خسرو بن محمود	* شرح اشکال تأسیس
* قرآن سعدین	بنارسى ، مغدوم شاه یاسین بن طیب بن معین
دهلوی محدث حنفی ، عبدالحق بن سیف الدین	الدین
* شرح سفر السعادة	* مناقب العارفين
زَمْخْشَرى ، جار الله محمود بن عمر	بهارى حنفى ، محب الله بن عبدالشکور
* الكشف عن حقائق التنزیل و عیون الاقاویل	* سَلَمُ العنوم
سمنانى ، سید امیر اشرف جهانگیر بن سلطان	پانى پتى ، قاضى سناء الله
ابراهیم	* ما لا ید منه
* لطائف اشرفی	تفتازانى ، سعدالدین مسعود بن عمر
سندى ، محمد هاشم بن عبدالقفور	* تهذیب المنطق
* حیاة القلوب فی زیارة المحبوب	جعفرى ، حکیم مولوی محمد فخر الدین
سهروردی ، شهاب الدین عمر بن محمد	* مصباح منطق
* عوارف المعارف	جلال الدین محلی و جلال الدین سیوطی
سیالکوٹی هندی ، عبدالحکیم بن شمس الدین	* تفسیر الجلالین
* الدرة الثمينة	حنفى مکى لکهنوى ، احمد جیون بن ابوسعید

متقی هندی بوهانبوری ، علی بن حسام الدین	شاه جهان آبادی ، شاه محمد وفا
* کنز العمال	* وقایع نامسکن الوقع در تاریخ بنگالا
مدنی شوشتری ، عبدالرشید بن عبدالغفور	شمس الحق محمد
حسینی	* منتخب الفتوحات المکیة
* منتخب اللغات شاهجهانی (فرهنگ رشیدی)	عنعمانی طلبی ، عبدالله بن هداد
ملک المحدثین ، محمد طاهر بن علی فتنی	* بدیع المیزان فی شرح میزان المنطق
هندی	عطار نیشابوری ، فریدالدین محمد بن ابراهیم
* مجمع بحار الانوار فی غرائب التنزیل	* تذکرة الاولیاء
و لطائف الاخبار	فیروزآبادی ، مجدالدین محمد بن یعقوب
میان عبدالنبی	* القاموس المحيط
* المیزان (میزان المنطق)	قوشچی ، علاء الدین علی بن محمد
میرزاهد	* فتحیه (جنت)
* حاشیه شرح الدوائی علی تهذیب المنطق	* وضع المفردات
نامقی جامی ، احمد بن ابی الحسن علی بن محمد	کاشفی واعظ ، کمال الدین ملاحسین بن علی
	* مواهب علیه
* انس التائبین و صراط الله المبین	لاله کپول رام
نظامی ، نظام الدین احمد بن الیاس گنجوی	* طلسمات خیال
* سکندرنامه (اسکندرنامه)	

(۴)

فهرست اعلام و اشخاص

آقا بزرگ ۳۹	امام حسین علیه السلام ۳۰
آل ابراهیم (ع) ۴۱	امام قلیخان ۷۹
آل محمد علیهم السلام ۱۹، ۴۱، ۶۴، ۷۴	امام مصطفی ص ۵۸
ابراهیم (ع) ۴۱	امام یمن، المنصور بالله ۵۷، ۵۸
ابراهیم رئیس مزملی، شیخ ۵۸	امانی، میرزا ۴۷
ابراهیم زمیری، شیخ ۵۸	ام الیمین ملقب به المهدی لدین الله ۵۸
ابن امام الیمین المهدی لدین الله ۵۸	امیر الامراء بهادر ۵۸
ابن العجّه، زین الدین بن علی بن احمد شامی	امیر بهادر ۵۷
عاملی، شهید ثانی ۱۹	امیر الحاج رومی ۵۸
ابن عربی ۴۷	باشا ۵۸
ابن فارض حموی ۴۷، ۴۸	باشاجده ۵۸
ابوالخیر محمد معین الدین، مولوی ۶۸	بشیر احمد بکسری ۷۷، ۷۸
ابوالفتح عثمان شامی ۵۸	بغوی ۳۱
احمد آغا، شیخ الحرم ۵۸	بهاء الشرف ۱۹
احمد باحسن جمیل اللیل تری ۵۹	جان محمد بن نور محمد ۵۷
احمد باحسن جمیل اللیل مدنی، سید ۵۸	جعفر حسینی اشکوری، سید ۱۲
احمد حسینی اشکوری، سید ۱۲	جعفری، استاد ۷۷
احمد مبارکپوری، قاضی ابوالمعالی ۱۴	جلال الدین بخاری ۷۱
احمد حسین اعظمی مبارکپوری، شیخ ۱۴	جمال هاتسوی، شیخ ۵۰
احمد شاه پادشاه غازی ۳۹، ۴۱	حافظ عبدالله ۱۳
ارشاد احمد مظہری، شیخ ۱۴	حاکم بندر مخا ۵۸
افسر احمد، شیخ ۱۴	حسن رضا کریمی ۱۳

- حسن علیخان ۷۹
حمیری ۴۸، ۴۷
خورشید انور بن قمرالدین اعظمی ۱۳، ۱۴
رسول الله صلى الله عليه وآله ۲۶، ۷۷
رقیم محمدخان ۱۹
سرفراز علی بن شیخ اشرف علی ۲۶
سعدالدین ۵۱
سلطان عبدالشکور سلطان حبش ۵۸
سلطان محمد حاکم جزیره مالدیوه ۵۸
سلیم پاشای ۷۹
سهرودی ۳۵
سپیل اصغر ثالثی ۱۱، ۱۳
شاه محمد مراد قادری حنفی ۷۴
شریف سرور ۵۸
شریف غالب ۵۸
شمس الحق محمد ۴۷
شمعی ۴۷
شهاب الدین، سید ۵۹
شهید ثانی ۱۹
شیخ القراء ۵۸
شیخ گلزار علی، مولوی ۵۴
صادق حسینی اشکوری، سید ۱۵
صالح مکی، شیخ ۵۹
صدر الدین حسین خان معروف به گیسو ۵۹
صدر الدین شیرازی، ملا ۶۷
صفی الدین عبدالرحمن حسینی، سید ۴۳
صفیه بنت ابی عییند ۳۱
ظہیر فاریابی ۴۷
عبدالحمین ۲۶
عبدالحکیم قادری، امیر سید ۴۳
عبدالرحمن، شیخ ۵۹
عبدالرحیم بن محمد ولی ۶۷
عبدالقادر، شیخ ۷۱
عبدالقادر، مولوی حاجی ۶۷
عبدالقادر صاحب، مولوی حاجی ۷۰، ۷۱، ۷۴، ۷۵
عبدالقاهر متخلص به هربان، سید ۵۹
عبدالله بن اسعد یاقعی یمنی، امام ۷۱
عبدالله مرغنی طایفی، سید ۵۸
عبدالله هادی، سید ۵۹
عبدالله احرار ۵۴
عرفی شیرازی ۷۰
عطیه مولوی محمد نظیر صاحب ۶۷
علی آزاد بلگرامی، سید ۵۹
علی ترنمی ۵۹
علیخان ۷۹
علیمردانخان بختیاری ۷۹
عنایت الله اورنگ آبادی ۷۶
غلام علی آزاد بلگرامی اورنگ آبادی، سید ۵۹
غلام محیی الدین متخلص به ذوتی ۵۹
قاسم ارچلان ۴۷
قیصر عباس خان ۱۳
کریسخان زند ۷۹
کوثر ندوی قادری چشتی ۳۵، ۵۰
محب الله، مولوی ۵۸
محدث دهلوی حنفی قادری بخاری، ابوالنجد ۷۴
محمد صلی الله عليه وآله ۱۹، ۴۱، ۴۵، ۶۴، ۶۵، ۷۴
محمد سناری ۵۹
محمد اکرم ۵۹
محمد باقر آگاه ۵۸، ۵۹

محمد باقر متخلص به آگاه ۵۷	محمود ارگانی بهبهانی، شیخ ۱۲
محمد بهادر ملقب به والجاه، میرزا ۶۸	محمود امیر شیخ العرب، شیخ ۵۸
محمد حسین، حکیم ۵۴	مفتی عبدالباطن، شیخ ۱۴
محمد سمان ۵۸	مقری طاهرالدین، شیخ ۱۴
محمد صالح بن عبدالحسین تبریزی ۲۶	مکی بنارسى، مولوی ۷۶
محمد عارف املوی ۱۳	نافع ۳۱
محمد عبدالرزاق ۵۹	نظامی ۵۶
محمد عوض محمودی جانیپوری - ۷۰	وزارت علی خان مکی توشتا فلوی ۵۹
محمد عیسی، شیخ ۱۴	وزیر شریف ۵۸
محمد مبین لکهنوی ۶۸	وزیر یمن ۵۸
محمد مرداد مکی، شیخ ۵۸	ولی محمد، حاجی ۶۵، ۶۲
محمد مصطفی خان ولد محمد روشن خان ۵۱	یار محمد حاج صدیق الله ۷۷
محمد نظام الدین ۷۴	

(۵)

فہرست کاتبان

فیاض احمد ولد جان محمد ابن نور محمد

۵۷

کلب علی نقی بن محمد تقی سامانی ۴۵

محمد واصل ولد رحمت اللہ غلام مجتبیٰ؟

مرتضی جانی ۳۹

احسان علی ۵۴

خیرالدین محمد ۴۸

شمس الحق محمد ۴۸

عبدالغفار ۵۴

...غلام ۷۹

(۶)

فهرست جاها و امکنه

آگره اوده ۷۷	رام کتره ۷۹
ایران ۱۱	سرچشمه زند رود ۷۹
بغداد ۵۸	شوستر ۷۹
بمبئی ۱۲	صفاء ۵۹
بنارس ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۲۶، ۲۷، ۷۷	طیبه ۵۹
۷۸	عربستان ۷۹
بندر جده ۵۸	علیگره ۱۲، ۱۴
بندر مخا ۵۸	قراهان ۸۰
بنگاله ۶۰	قم ۱۰، ۱۳
پتنا ۱۲	کتابخانه مرعشی ۴۵
جائس ۵۴	کردستان ۷۹
جامع ازهر مصر ۵۹	کرمانشاهان ۷۹
جامعه ایمانیه ۱۲، ۱۳	کلکته ۱۲
جامعه جوادیه ۱۲	لکهنو ۱۲، ۱۴، ۵۱، ۵۴
سجاز ۵۷، ۵۸	مالدیو ۵۸
حوزه مبارکه حضرت ولی عصر (ع) ۱۵	مبارکپور هند ۱۳، ۱۴
حیدر آباد ۱۲	مجمع ذخائر اسلامی ۱۰، ۱۱، ۱۳
خراسان ۷۸	محلہ اوده پوره ۷۷
خوانسار ۱۵	محلہ محمد شهید بنارس ۱۳
دارالسلام بغداد ۵۸	مدرسه لامارتیز کالج لکهنو ۵۴
دانشگاه علیگره ۱۴	مدرسه مظہر العلوم ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴
دهلی نو ۱۲، ۴۵	۷۵، ۷۷، ۷۸
رامپور ۱۲	مدرسه ندوة العلماء ۱۴

مطبعه محمد مصطفی خان ۵۱

مکه ۵۷، ۵۸، ۵۹، ۶۴

هند ۱۱، ۱۲، ۱۳

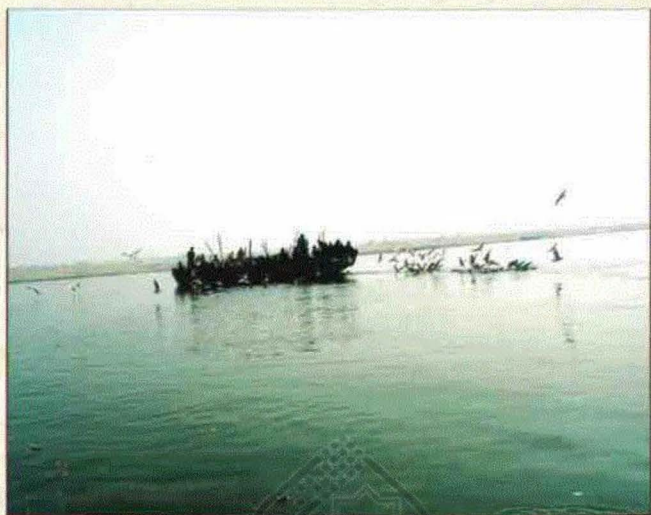
یمن ۵۷، ۵۸، ۵۹

مدینه ۵۷، ۵۸، ۵۹

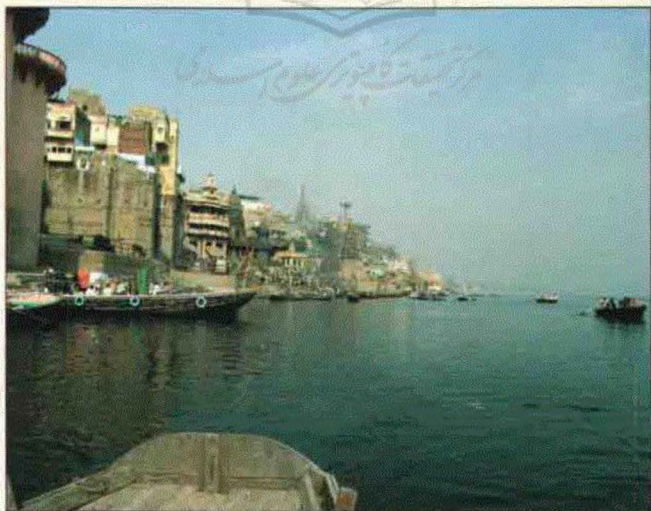
مسجد گیان بایی بنارس ۱۴

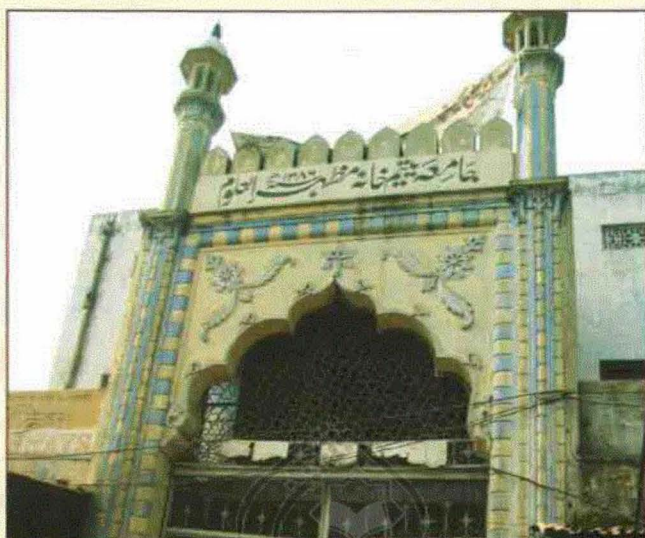
مصر ۶۹

مطبع سلیمانی پریس ۷۷

رود طحلی کنگا کو دلی - ده (تصاویر از کنگا ده)

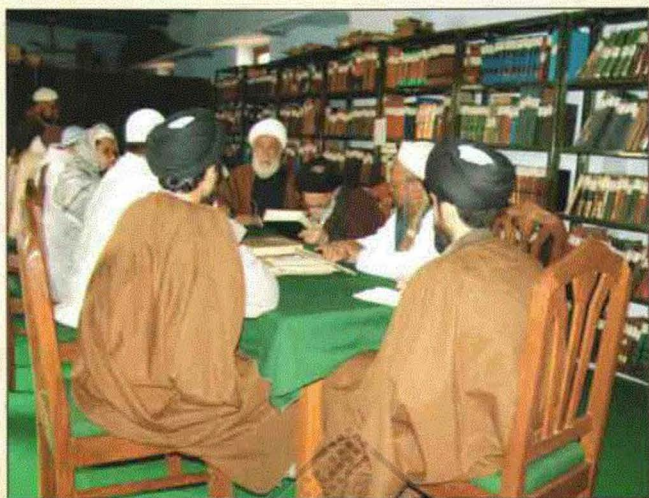

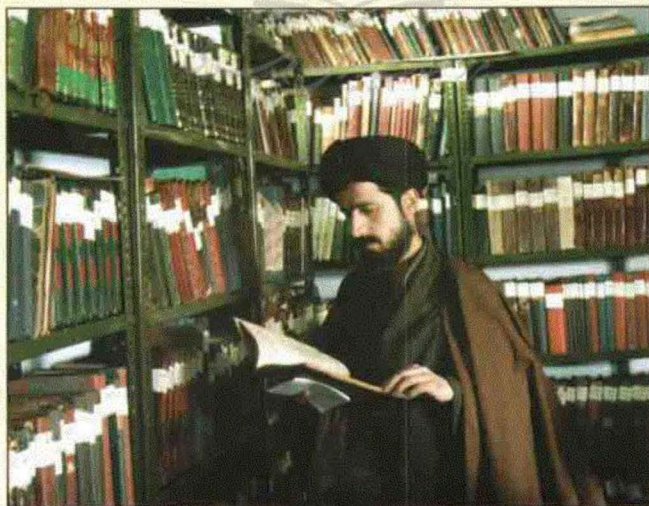
مرکز دارالعلوم علامہ محمد تقی عثمانی - بنارس

دھانی، لڑ عسکری و حیرات علامہ عثمانی

گروهی از علما و محققان در کتابخانه مجلس شورای اسلامی

محققان در کتابخانه مجلس شورای اسلامی (در سال ۱۳۸۵ خ. / اردیبهشت ۱۳۸۶ م)

